

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**LİSANSÜSTÜ TEZ YAZIM
KILAVUZU**

İSTANBUL

2020

Bu kılavuz, ilk olarak 2018 yılında hazırlanmış olup 2020 yılında revize edilmiştir.

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÇETİN

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

SUNUŞ

Her metnin kendine göre bir yazım kuralı ve kaidesi vardır. Sosyal bilimler alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde hazırlanan tezlerin yazımında da uyulması gereken temel kriterler mevcuttur. Sosyal bilimler alanında tezler, gelişi güzel yazılan serbest metinler değildir. Tezlerde ele alınan konular, sıkı bir yöntemsel disiplin içinde ele alınır ve analitik bir yaklaşımla işlenirler. Her tez, “içerik”, “yöntem” ve “estetik” gibi üç boyut üzerine bina edilir. Doktora tezlerinde ayrıca bunlara ilave olarak özgün bir tezin, teorik bir yaklaşımın, kavramsal bir çerçevenin geliştirilerek bilime, alana ya da yöntemden en az birisine katkı sağlanması gerekir.

Tezlerde içerik olarak ele alınan konunun daha önce çalışılmamış bir konu olması veya çalışılmışsa da yeni bir bakış açısı ve yöntemle ele alınması icap eder. Bununla birlikte, sosyal bilimler alanındaki tezlerde yöntem de içerik kadar önemlidir. Her tez, literatür taramasının yanı sıra, nitel veya nicel araştırma yöntemlerinden birine ve bu yöntemlere bağlı tekniklere dayanır. Yine tezler bölüm hacimlerinin uyumu, kullanılan görsel malzemeler, yazım kuralları, anlatım, dil ve üslup bakımından belli estetik değerlere sahip olmalıdırlar.

Üniversitemiz, lisansüstü programlar alanında oldukça iddialıdır. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde 2020 yılı itibariyle toplam 87 yüksek lisans ve doktora programıyla öğrencilerimize hizmet vermekteyiz. Bu programlarda hazırlanan bitirme projelerinin, yüksek lisans ve doktora tezlerinin bilimsel araştırma yöntemlerine uygun olarak yazılması için bu Tez Yazım Kılavuzu güncellenmiştir. Öğrencilerimizin, projelerini veya tezlerini hazırlarken bu kılavuzda belirtilen hususlara titizlikle uymalarını bekler, başarılar dilerim.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i
------------	---

İÇİNDEKİLER	ii
-------------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
-------------	---

1.1. Kapsam.....	1
------------------	---

1.2. Dayanak.....	1
-------------------	---

1.3. Yürürlüğe Giriş Tarihi	1
-----------------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

TEZ SÜRECİNE İLİŞKİN ESASLAR	2
------------------------------------	---

2.1. Tez Konusunun Niteliği	2
-----------------------------------	---

2.2. Tez Başlığının Niteliği	2
------------------------------------	---

2.3. Tez Danışmanının Belirlenmesi	2
--	---

2.4. Yüksek Lisans Tezi	3
-------------------------------	---

2.5. Doktora Tezi.....	3
------------------------	---

2.6. Uyulması Gereken Etik Kurallar	3
---	---

2.7. Tez Yazım Süreci ve Süreler.....	4
---------------------------------------	---

2.8. Tezin Enstitü Tarafından Kontrolü	7
--	---

2.9. Tez Jürisinin Kurulması	8
------------------------------------	---

2.10. Başarılı Tezlerin Enstitüye Teslimi.....	9
--	---

2.11. Teze İlişkin Süreçlerin ve Prosedürlerin Takibi.....	9
--	---

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEZLERDE BİÇİM VE ŞEKİL	10
-------------------------------	----

3.1. Yazı Biçimi	10
------------------------	----

3.2. Satır Aralığı.....	10
3.3. Alıntılar	11
3.4. Kâğıt Boyutu	11
3.5.Kenar Boşlukları	12
3.6. Sayfa Numaraları	12
3.7. Tezlerde Başlık Numaralandırma	12
3.8. Kullanılan Kaynaklara Referans Verme	13

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEZLERDE YER ALAN BÖLÜMLER.....	7
4.1. Dış ve İç Kapak.....	7
4.2. Tez Onay Sayfası	8
4.3. Bilimsel Etik Beyan Sayfası.....	8
4.4. Türkçe Özet.....	9
4.5. İngilizce Özet (Abstract)	9
4.6. Önsöz	9
4.7. İçindekiler	9
4.8. Tablo ve Şekiller	10
4.9. Kısaltmalar	10
4.10. Giriş.....	10
4.11. Literatür Taraması veya Teorik Çerçeve.....	10
4.12. Tezin Diğer Bölümleri	11
4.13. Yöntem.....	11
4.14. Tartışma ve Sonuç.....	11
4.15. Kaynakça.....	12
4.16. Ekler	12

4.17. Özgeçmiş.....	12
---------------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİPNOT YOLUYLA KAYNAK GÖSTERME VE KAYNAKÇA OLUŞTURMA.....13

5.1. Dipnot Oluşturma.....	13
5.1.1. Dipnot Numarasının Yazılışı.....	13
5.1.2. Aynı Kaynağı Tekrar Dipnotta Gösterme	13
5.1.3. Kitaplar	14
5.1.3.1 Tek Yazarlı Kitaplar	14
5.1.3.2. Derleme Kitaptan Makale	14
5.1.3.3. Çok Yazarlı Kitaplar	15
5.1.3.4. Derleme Kitaplar.....	15
5.1.3.5. Çeviri Kitaplar	16
5.1.4. Dergilerde Yayınlanmış Makaleler	16
5.1.5. Bildiriler	16
5.1.6. Yayınlanmamış Tezler	17
5.1.7. Gazeteler.....	17
5.1.8. Yasalar ve Anayasa	17
5.1.9. İnternet Kaynakları.....	18
5.1.10. Ansiklopedi	18
5.1.11. Ciltli Eserler	18
5.1.12. Mülakatlar/Söyleşiler	19
5.1.13. Performans.....	19
5.1.14. Film	19
5.1.15. Kutsal Kitaplar	19

5.1.15.1. Kur’ân-ı Kerim.....	19
5.1.15.2. Kitâb-ı Mukaddes.....	20
5.1.16. Hadisler	20
5.1.16.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi).....	20
5.1.16.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi).....	21
5.1.16.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)	21
5.1.17. TDV İslâm Ansiklopedisi.....	21
5.2. Kaynakça Oluşturma	22
5.2.1. Tek Yazarlı Eserler.....	22
5.2.2. Çok Yazarlı Eserler	22
5.2.3. Çeviri Eserler.....	23
5.2.4. Kitaptan Bölüm	23
5.2.5. Dergilerde Yayınlanmış Makaleler	23
5.2.6. Bildiriler	23
5.2.7. Yayınlanmamış Tezler	24
5.2.8. Gazeteler.....	24
5.2.9. Yasalar ve Anayasa	24
5.2.10. İnternet Kaynakları.....	25
5.2.11. Ansiklopedi	25
5.2.12. Ciltli Eserler	25
5.2.13. Mülakatlar/Söyleşiler	25
5.2.14. Performans.....	26
5.2.15. Film	26
5.2.16. Kutsal Kitaplar	26
5.2.16.1. Kur’ân-ı Kerim.....	26
5.2.16.2. Kitâb-ı Mukaddes.....	26

5.2.17. Hadisler	27
5.2.17.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi).....	27
5.2.17.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi).....	27
5.2.17.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)	27
5.2.18. TDV İslâm Ansiklopedisi.....	27
5.2.19. Aynı Yazara Ait Birden Fazla Kaynak.....	28

ALTINCI BÖLÜM

PARANTEZ İÇİNDE KAYNAK GÖSTERME VE KAYNAKÇA OLUŞTURMA.....29

6.1. Metin İçinde Kaynak Gösterme	29
6.1.1. Esere Cümle Başında Atıf Yapma.....	29
6.1.2. Esere Cümle Sonunda Atıf Yapma	29
6.1.3. Bir Esere Peş Peşe Atıf Yapma	30
6.1.4. Tek Eser, Tek Yazar.....	30
6.1.5. Tek Eser, Birden Fazla Yazar.....	30
6.1.6. Yazar Olarak Kurum İsimleri.....	31
6.1.7. Yazarı Belirtilmemiş Çalışmalar	31
6.1.8. Bir Yazarın Birden Fazla Çalışması	31
6.1.9. Aynı Soyada Sahip Yazarlar	32
6.1.10. Birden Fazla Esere Aynı Anda Referans Verme	32
6.1.11. Tarihi Belli Olmayan Eser	32
6.1.12. Yayınlanmamış Tez, Rapor veya Bildiriler	33
6.1.13. Yasalar veya Anayasa	33
6.1.14. Yasa Tasarıları veya Anayasa Mahkemesi Kararları	33
6.1.15. İnternet Kaynağı.....	34

6.1.16. Ansiklopedi Maddesi	34
6.1.17. Gazeteler	34
6.1.18. Mülakatlar/Söyleşiler	35
6.1.19. Kutsal Kitaplar	35
6.1.19.1. Kur'ân-ı Kerim.....	35
6.1.19.2. Kitâb-ı Mukaddes.....	36
6.1.20. Hadisler	36
6.1.20.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi).....	36
6.1.20.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi).....	36
6.1.20.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)	37
6. 2. Parantezli Sisteme Göre Kaynakça Hazırlama	37
6.2.1. Kaynakça Hazırlanırken Uyulması Gereken Kurullar	37
6.2.2. Dergilerde (Sürelî Yayınlarda) Yayımlanan Makaleler	38
6.2.2.1. Tek Yazarlı Dergi Makalesi.....	38
6.2.2.2. İki Yazarlı Dergi Makalesi.....	39
6.2.2.3. Üç Yazarlı Dergi Makalesi	39
6.2.2.4. Dört ve Daha Fazla Yazarlı Dergi Makalesi.....	39
6.2.2.5. Basımda Olan Dergi Makalesi	39
6.2.3. Kitap ve Kitap Bölümleri	39
6.2.3.1. Bir Kitabı Kaynak Gösterme	39
6.2.3.2. Kitaptan Bir Bölümü Kaynak Gösterme.....	40
6.2.3.3. Kurum Adına Yayımlanan Kitap	40
6.2.4. Ansiklopedi veya Sözlük.....	40
6.2.5. Başka Bir Dilden Çevrilmiş Eser	40
6.2.6. Toplantı ve Sempozyumlarda Sunulan Bildiriler.....	40
6.2.7. Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri	41

6.2.8. Yayınlanmamış Çalışmalar	41
6.2.9. Gazete Yazıları veya Haberleri	41
6.2.10. Yasa ve Yönetmelikler	41
6.2.11. İnternet.....	42
6.2.12. Mülakatlar/Söyleşiler	42
6.2.13. Kutsal Kitaplar	42
6.2.13.1. Kur'ân-ı Kerim	42
6.2.13.2 Kitâb-ı Mukaddes	42
6.2.14 Hadisler	42
EKLER.....	43
ÖRNEK TEZ ŞABLONLARI.....	43
YÜKSEK LİSANS TEZİ İÇİN ÖRNEK ŞABLON.....	44
DOKTORA TEZİ İÇİN ÖRNEK ŞABLON	84

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Kapsam

Bu Tez Yazım Kılavuzu, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Sosyal Bilimler alanında lisansüstü eğitim verilen anabilim dallarında bitirme projesi, yüksek lisans tezi veya doktora tezi hazırlayacak öğrencilerin ve danışmanların uyacakları esasları ve ilkeleri belirlemektedir.

1.2. Dayanak

Bu Tez Yazım Kılavuzu, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri esas alınarak hazırlanmış, Sosyal Bilimler Enstitü Kurulu'nun 15 Kasım, 2017 tarihli toplantısı ile Üniversite Senatosunun 22 Ocak 2018 tarihli toplantısında alınan kararla kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Kılavuz tarihinde güncellenmiş ve güncellenmiş hali ile Lisansüstü Eğitim Enstitü Kurulu'nun tarihli toplantısı ile Üniversite Senatosunun tarihli toplantısında alınan kararla kabul edilerek yürürlüğe girmiştir

1.3. Yürürlüğe Giriş Tarihi

Bu Tez Yazım Kılavuzu, tarihinden itibaren İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Sosyal Bilimler Alanında tamamlanan tezsiz yüksek lisans bitirme projelerinde, yüksek lisans tezlerinde ve doktora tezlerinde uygulanacaktır. Söz konusu tarihten itibaren hazırlanacak olan projeler ve tezler bu kılavuza göre yazılacaktır. Bu noktada öğrencinin enstitüye kayıt tarihi değil tezini/projesini tamamladığı tarih esastır.

İKİNCİ BÖLÜM

TEZ SÜRECİNE İLİŞKİN ESASLAR

2.1. Tez Konusunun Niteliği

Gerek yüksek lisans gerekse doktora tez konusu belirlerken öğrenci, öncelikle daha önce çalışılmamış, özgün bir konuyu seçmek zorundadır. Tez konusuna karar verme sürecinde diğer ilgili kaynaklar yanında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) sayfasında (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) bulunan tezler ayrıntılı biçimde incelenmelidir. Şayet öğrenci daha önce çalışılmış bir konuyu çalışacaksa mutlaka konuya yeni bir boyut, yeni bir metodolojik yaklaşım veya yeni bir bakış açısı getirmelidir. Aksi takdirde daha önce yapılmış bir çalışma tekrar ele alınıp çalışılamaz.

2.2. Tez Başlığının Niteliği

Tez başlığının, tez konusunu açıkça belirten, açık, yalın, sade ve kısa olması gerekir. Çok uzun, anlaşılması güç ve çok genel tez adlarından kaçınılmalı, gerekirse teze alt başlık konulmalıdır. Tezin adı, gereksiz sözcüklerden arındırılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, en iyi tez başlığı, en az sözcükle ifade edilen başlıktır. Tez başlığı 30 kelimeden ve 3 satırdan daha uzun olmamalıdır. Tez başlığının diğer dillere çevrilmesinde kavramların ilgili alandaki bilimsel karşılığı gözetilerek uygun ve doğru bir çeviri yapılmasına özen gösterilmelidir.

2.3. Tez Danışmanının Belirlenmesi

Tezli yüksek lisans programında, anabilim dalı başkanlığı her öğrenci için kendi Üniversitesinin kadrosunda bulunan bir tez danışmanını en geç birinci yarıyılın sonuna kadar; öğrencinin danışmanı ile beraber belirlediği tez konusunu da en geç ikinci yarıyılın sonuna kadar enstitüye önerir. Tez danışmanı ve tez konusu enstitü yönetim kurulu onayı ile kesinleşir.

Öğrencinin ve/veya danışmanın enstitüye yazılı başvurusu üzerine anabilim dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulu onayı ile danışman değişikliği yapılabilir. Danışman değişikliği için yeni danışmanın onayının alınması gerekir. Bu hususta detaylı ve güncel bilgi için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin incelenmesi gereklidir.

2.4. Yüksek Lisans Tezi

Yüksek lisans tezinde öğrenciden bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bir sorunu tez konusu olarak ele alıp analiz etmesi ve bir konuda daha önce ortaya konmamış yeni bilgileri akademik dünyaya kazandırması beklenir.

Yüksek lisans tezi, esas olarak öğrenciyi doktora hazırlayan bir çalışmadır. Yüksek lisans tezini yazan bir öğrenciden, bilimsel araştırma yöntemleriyle ilgili eksiklerini tümüyle gidererek, doktora tezi yazacak bir yeterliliğe kavuşması beklenir. Anabilim dallarına göre farklılıklar göstermekle birlikte bir yüksek lisans tezinin 90-180 sayfa aralığında olması beklenir.

2.5. Doktora Tezi

Doktora tezinde öğrenciden ana hatlarıyla iki şey beklenir: Birincisi, bir konuyla ilgili özgün, yeni bir tez, yöntem veya yaklaşım geliştirmesi; ikincisi ise bir teze, bir teoriye veya yönteme katkı yapması. Doktora tezi, daha önce geliştirilmiş bir tezi veya teoriyi çürütebileceği gibi onu destekleyici de olabilir.

Doktora tezi, bir konuyu belli bir teorik çerçeve içinde ele alır, ulaştığı bulgulardan hareketle bu teorik çerçeveyi analiz ederek çürütür veya destekler. Bu bakımdan doktora tezlerinde teorik çerçeve ile araştırılan konuyu sentezleyen özgün bir bölüm yer alır. Öğrenci bu bölümde teori ile araştırma bulgularını sentezleyerek, kendine özgü kavramların yanı sıra, yeni bir yaklaşım ve tez geliştirir.

Anabilim dallarına ve çalışılan konuya göre farklılık göstermekle birlikte bir doktora tezinin ortalama olarak 200-300 sayfa aralığında olması beklenir.

2.6. Uyulması Gereken Etik Kurallar

Bitirme projesi, yüksek lisans tezi ve doktora tezinin yazımında en başta dikkat edilmesi gereken husus; etik kurallara uymak, bu konuda gerekli hassasiyeti göstermektir. Etik kuralları ihlal eden öğrenciler, disiplin kuruluna sevk edildikleri gibi üniversiteyle ilişkileri de kesilir.

Aşağıdaki hususlar bilimsel etik kurallarına göre etik ihlal sayılır ve yaptırım gerektirir:

- Başkaları tarafından yapılan çalışmaların kısmen veya tamamen alınıp kendi çalışmasıymış gibi sunulması

- Başkaları tarafından yapılan çalışmaların referans verilmeden kullanılması
- Başkaları tarafından yapılan çalışmaların belirlenen oranlardan daha fazla kullanılması
- Kullanılmayan veya hiç bakılmayan kaynakların metin içinde veya kaynakçada kullanılmış gibi gösterilmesi
- Gizli tutulması gereken bilgi kaynaklarının tezlerde ifşa edilmesi
- Görüşme veya mülakat yoluyla elde edilen bilgilerin, onay alınmadan kullanılması, onlara atıf yapılması
- Kendisi tarafından daha önce yapılmış ve yayınlanmış bir çalışmanın yeniymiş gibi sunulması

Tüm bu hususlar bilimsel etik kurallarını ihlal suçu kapsamında değerlendirilir ve yaptırıma uğrar. Bu bakımdan öğrencilerin bitirme projesi veya tez konusunu seçerken daha önce yapılmamış, özgün bir konuyu seçip ele almaları, bu konuyu bilimsel yöntemlere göre araştırmaları ve yazmaları gerekir.

2.7. Tez Yazım Süreci ve Süreler

Bu kısımda yer verilen tamamlama sürelerine ilişkin bilgiler tez yazım süreci ile ilgili genel hatları tanıtmak amaçlıdır. Bu hususlarda enstitümüzün resmi internet sitesinde yayınlanan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği esas alınmalıdır.

Öğrenci, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından onaylanan danışmanın rehberliğinde yine Enstitü Yönetim Kurulu tarafından onaylanan tez konusu üzerinde çalışmaya başlar.

Doktora öğrencisi en az altı ayda bir yaptığı çalışmayı izleme jürisine sunmak ve bunu sözlü olarak savunmak zorundadır. Bir sonraki aşamaya geçilebilmesi için doktora öğrencisinin, her tez izlemede, tez izleme jürisine, çalışması ve ilerlemesi ile ilgili yazılı bir rapor sunması ve jüri onayını alması gerekir.

Doktora programı süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, her dönem için kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaksızın sekiz yarıyıl olup azami tamamlama süresi on iki yarıyıldır.

Lisans Sonrası Doktora programı süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, her dönem için kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaksızın on yarıyıl olup azami tamamlama süresi on dört yarıyıldır.

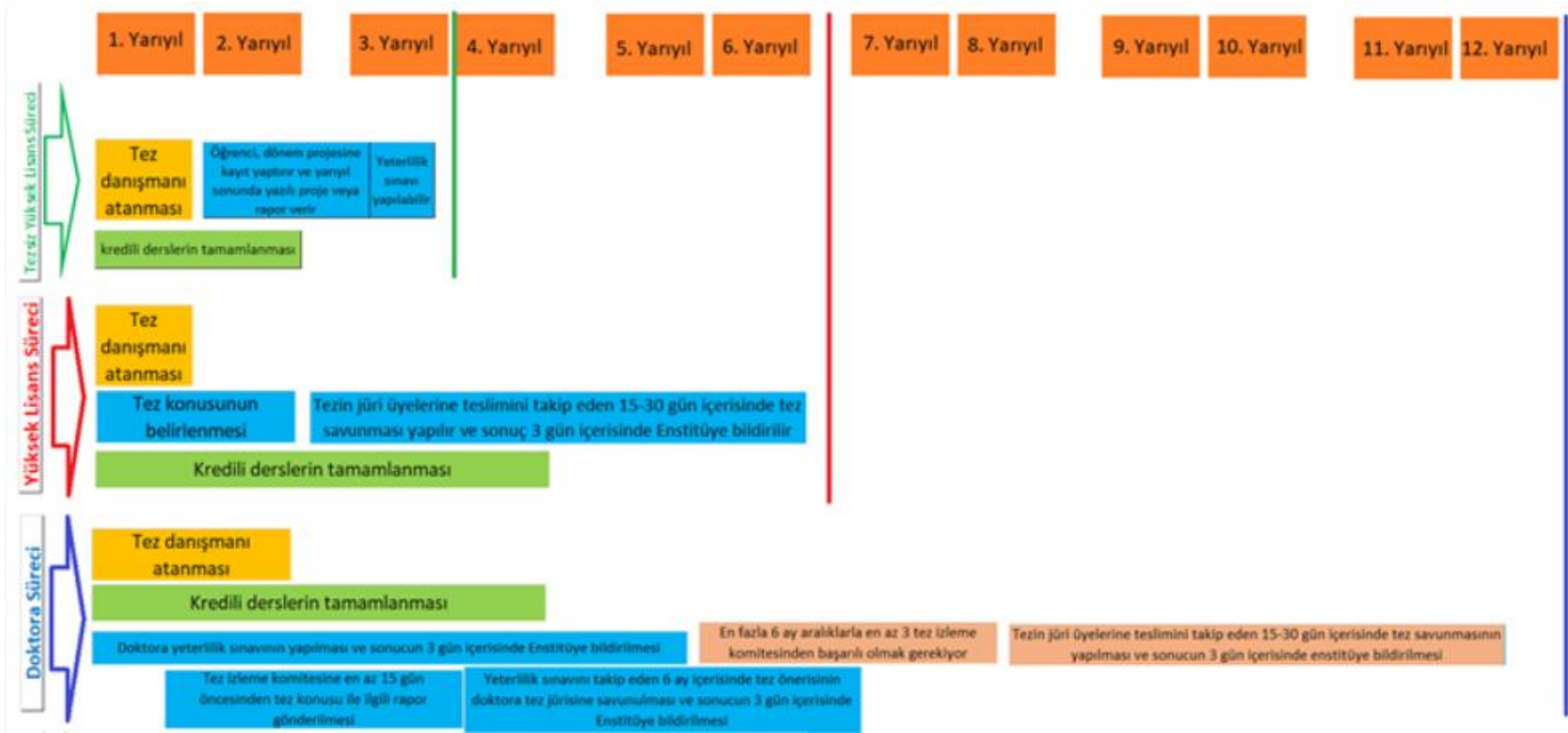
Doktora tezinin sonuçlanabilmesi için en fazla altı ay aralıklarla en az (her birinden başarılı) üç tez izleme komitesi raporu sunulması gerekir. Tez izleme işlemlerinin zamanında yapılmaması durumunda öğrenci o döneme ait tez izleme sonucundan başarısız sayılır.

Tezsiz yüksek lisans programının süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, her dönem kayıt yaptıırıp yaptıımadığına bakılmaksızın en az iki yarıyıl, en çok üç yarıyıldır. Öğrenci, dersleri başarı ile tamamlamasına ek olarak bitirme projesi/çalışmasına ait bir rapor hazırlar ve enstitüye sunar.

Tezli yüksek lisans programının süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, her dönem kayıt yaptıırıp yaptıımadığına bakılmaksızın dört yarıyıl olup program, en çok altı yarıyıldan tamamlanır.

Tanınan süreler içinde çalışmalarını tamamlayamayan öğrencilerin Enstitü ile ilişkileri kesilir (Ayrıntılar ve güncel bilgi için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğı'ne bakınız).

Lisansüstü eğitim programları süreç iş akışları Şekil 2.1'de özetlenmiştir.

Şekil 2-1. İZÜ Lisansüstü programları iş akış takvimi

2.8. Tezin Enstitü Tarafından Kontrolü

Tez jürisi önünde sunulmaya hazır duruma gelmiş olan tezler, jüri oluşturulmadan önce biçim olarak enstitünün kontrolünden geçer. Sadece Enstitünün biçim olarak inceleyip uygunluk verdiği tezler için jüri oluşturulabilir ve tez savunması aşamasına geçilebilir.

Öğrenci tarafından tamamlanan ve tez danışmanı tarafından ön kontrolü gerçekleştirilen tezler, öğrenci tarafından doldurulan ve tez danışmanı tarafından onaylanan lisansüstü tez son kontrol formu ve resmi olarak belirlenen diğer formlar ile birlikte yine danışman tarafından nihai kontrolü yapılmak üzere Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Kontrol birimine iletilir.

Bir tez, Enstitünün Tez Kontrol birimine teslim edildiğinde danışmanının onayını almış demektir. Danışmanlar, yetersiz ve eksik gördükleri bir tezi enstitünün tez kontrol birimine ve jüriye sevk etmemelidirler.

Tezler, Tez Kontrol birimi tarafından iş bu kılavuzca belirlenen biçimsel kurallar ve intihal/benzeşim oranları bakımından kontrol edilir. İntihal ve benzeşim oranı tespiti için dünyada en çok tercih edilen ve en kaliteli uygulamalardan biri olan “Turnitin” kullanılmaktadır. Enstitüye bir bütün olarak teslim edilen tezler bu programda kaynakçası, direkt alıntıları ve 5 kelimeye kadar sınırlı tekil benzeşimleri filtrelenerek taranmaktadır. Yapılan tarama sonucunda bir yüksek lisans veya doktora tezinin onaylanabilmesi ve savunmaya girme hakkı kazanabilmesi için genel benzeşim oranının en fazla yüzde 20 düzeyinde olması gerekmektedir. Buna ek olarak tezlerde istisnai durumların dışında (kitap analizi, makale tartışması vs) başka herhangi bir kaynakla benzerliğin en fazla yüzde 1 düzeyinde olması beklenir. Ayrıca, tezlerde yukarıda belirtilen istisnai durumların haricinde direkt alıntı oranının en fazla yüzde 5 düzeyinde olması beklenmektedir. Bu sınırları aşan tezler geri çevrildiği gibi tezi yazan öğrenci intihal yapmaktan Etik Kurul’a sevk edilir.

Turnitin uygulaması aracılığı ile tespiti yapılan oranlar tezlerin diğer bilimsel kaynaklar ile arasındaki benzeşime dayalı özgünlük durumudur. İntihal ise günümüz akademisinde çok ciddi bir suç olup; tezin yazarı tarafından üretilmemiş ve başka bir kaynak ya da kişiden elde edilmiş her türlü bilgi ve belgenin kurallara uygun biçimde atıf verilmeden ve kaynak gösterilmeden kullanılması anlamına gelir. Bu bağlamda,

tezin benzerlik oranı ile ilgili yapılan bu analiz tek başına tezde intihal olmadığını ve tezin etik kurallara uygun olduğunu kanıtlar nitelikte değildir. Bu konuda ‘2.6. Uyulması Gereken Etik Kurallar’ başlığı altındaki hususlara öğrencinin ve danışmanın dikkat etmesi gerekmektedir.

Öğrencinin dolaylı yollardan bir kaynaktan yararlanmak yerine, kaynağın kendisine ulaşım doğrudan doğruya o kaynaktan yararlanması beklenir. Ayrıca yapılan atıflarda (gerek dipnot gerekse parantez içi) atıfta bulunulan kaynağın hangi sayfasına ya da sayfa aralıklarına atıfta bulunulduğu belirtilmelidir. Elektronik online veri tabanının sağladığı imkânlardan dolayı artık her tür kaynağa ulaşmak mümkündür. Bu bakımdan öğrencilerin kaynaklardan dolaylı yararlanmaktan kaçınılmaları beklenir.

2.9. Tez Jürisinin Kurulması

Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne danışman tarafından teslim edilen tez, biçim ve intihal bakımından incelenir. Bu aşamadan başarı ile geçen tezler için Enstitü Yönetim Kurulu, tez danışmanı ile anabilim dalı başkanının önerdiği isimler arasından bir jüri oluşturur. Danışman ve anabilim dalı başkanı, Üniversite içinden ve Üniversite dışından önerdiği asil üyelere ilave olarak birer tane de yedek üyeyi Enstitüye önerir.

Bu noktada tezin savunmaya girebilmesi için gereken yayın şartlarının sağlanması gerekmektedir. Yayın şartları için ilgili yönetmelikte belirtilen güncel şartlar incelenmelidir.

Enstitü Yönetim Kurulu, yüksek lisans tezlerinde ikisi Kurum içi, biri de Kurum dışından olmak üzere üç kişiden; doktora tezlerinde de üçü Kurum içinden ikisi de Kurum dışından olmak üzere beş kişiden oluşan bir jürinin kurulmasına karar verir. Kurul, yüksek lisans tezleri için bir, doktora tezleri için ise biri Kurum içi, bir de Kurum dışı olmak üzere iki kişiyi yedek üye olarak belirler.

Jüri oluşturulduktan sonra tez savunma sınavından en az 15 (onbeş) gün önce hazırlanan tez, yedekler de dahil olmak üzere jüri üyelerine öğrenci tarafından elden imza karşılığı teslim edilir.

Enstitü Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilen jüri, Enstitü kararından itibaren en erken 15 gün, en geç bir ay içinde toplanarak öğrencinin tez savunmasını alır.

2.10. Başarılı Tezlerin Enstitüye Teslimi

Jüri tarafından başarılı bulunan tezlerle ilgili tutulan tutanak üç gün içinde Enstitüye teslim edilir. Öğrenci tezini, savunma tarihinden itibaren başlayan bir aylık süre içinde varsa gerekli düzeltmeleri yaparak istenen diğer belgelerle birlikte Enstitüye teslim etmelidir. Tezi başarılı bulunan öğrenciye mezuniyet belgesi verilir.

Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde düzeltmeleri yapılan tezi aynı sınav jürisi önünde yeniden savunur.

Jüri tarafından başarısız bulunan öğrencilerin kaydı silinerek Enstitü ile ilişkileri kesilir.

2.11. Teze İlişkin Süreçlerin ve Prosedürlerin Takibi

Öğrenciler enstitünün ilgili yönetmeliklerini okuyarak belirtilen hükümlere uygun şekilde tez süreçlerini ilerletmelidirler. Tez konusunun, tez danışmanının, izleme komitesinin ve tez jürisinin belirlenmesi, mezuniyet şartları, süreler, tez önerisinin verilmesi, yayın şartları gibi konularda gerekli kurallara ve son tarihlere riayet edilmesi ve süreçlerin takibi öğrencinin sorumluluğundadır. Bunun için, enstitünün internet sayfasındaki bilgi ve yönetmeliklerin öğrencilerce dikkatle incelenmesi ve takip edilmesi önemlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEZLERDE BİÇİM VE ŞEKİL

3.1. Yazı Biçimi

Tezlerde MS Word ile 12 punto Times New Roman yazı tipi kullanılır. Ana bölüm başlıkları 14 punto, büyük harflerle, koyu olacak şekilde yazılır. Diğer alt başlıklar ise 12 punto ve koyu olarak yazılır. Tezde yer alan tablolarda tabloların içinde bulunan ibarelerin tümü de Times New Roman 12 punto yazı biçimi ile yazılmalıdır. Ancak zorlanılan durumlarda Tablo içlerinde 11 punto da tercih edilebilir. Dipnotlarda ise 11 punto büyüklüğünde Times New Roman yazı stili kullanılır.

Tezlerde tüm metin siyah olarak yazılır. Tablo, grafik, şekil ve resimlerde tercih edilirse farklı renkler kullanılabilir.

Tezlerde paragraflar ve alt başlıklarda girinti yapılmaksızın düz bir biçimde başlanmalıdır.

Tezlerde yapılan Arapça alıntılar için metinde ve dipnotta Times New Roman yazı tipi yerine Traditional Naskh yazı tipi tercih edilebilir. Bu fontun (Traditional Naskh) tercih edildiği yerlerde (sadece Arapça alıntılar için) ana metin 14 punto, ana bölüm başlıklarında 16 punto ve dipnotlarda 13 punto şeklinde kullanılabilir.

3.2. Satır Aralığı

Tüm tez boyunca yukarıdan 6 nk (yarım satır), aşağıdan da 6 nk (yarım satır) olacak şekilde paragraflar arasında boşluk bırakılır. Satır aralığı ise 1.5 değerinde olmalıdır.

Dipnotlarda iki dipnot arasında alttan ve üstten 6 nk (yarım satır) boşluk bırakılır. Satır aralığı ise 1.5 olarak yazılır. Bir satırı geçen dipnotlarda alt satırlar yarım tab içeriden yazılır.

Kaynakçada iki kaynak arasında alttan ve üstten 6 nk (yarım satır) boşluk bırakılır; satır aralığı ise 1.5 olarak yazılır. İki satırdan fazla kaynakçalarda alt satırlar bir tab içeriden verilir.

Tablolarda tüm satır aralıkları 1 olarak ayarlanır. Tablo başlıkları ile tablo arasında 1.5 satır aralığı bırakılır.

Sayfalarda son satır başlık olarak yazılamaz. Sayfa sonundaki başlıkların altında en az iki satır bulunmalıdır. Şayet iki satır sığmıyorsa başlık takip eden sayfadan başlar.

Yine sayfa sonlarında yeni bir paragrafa ait tek satır yer alamaz. Sayfa sonunda yeni bir paragraf yazılacaksa en az iki satır sayfa altında yer almalıdır.

3.3. Alıntılar

Tezlerde 40 sözcüğe (ya da 3 satıra) kadar olan alıntılar, metin içinde tırnak içine alınarak verilir. 40 sözcüğü aşan alıntılar ise ayrı bir paragraf olarak sol yandan 1.5 marj içeriden hizalanarak ve italik olarak verilir.

Ayrı bir paragraf olarak verilen alıntılarda tırnak işareti kullanılmaz. Bu tür alıntılarda satır aralığı 1.5 olarak verilir.

Ayrı bir paragraf olarak verilen alıntılarda sayfa sonunda tek satır yer almaz. Aynı şekilde sayfa başında da tek satıra yer verilmez. Bu durumlarda alıntı paragrafının tümüyle sayfa sonuna sığdırılması veya yeni sayfanın başına alınması gerekir.

Çift tırnak (‘’) içine alınan alıntılar içinde başka bir alıntı daha yapılacaksa veya metnin bir kısmı/bir sözcüğü tırnak içine alınacaksa bu durumda tek tırnak (‘) kullanılır.

Alıntılarda tırnak içindeki ifadeler büyük harfle başlar. Nokta, virgül veya noktalı virgül tırnak işaretinden sonraya konur.

Örnek: Ahmet Kara’ya göre, “Toplumların yapısında yer alan temel kurumlardan biri ‘aile’ olup, aile de diğer kurumlar gibi değişime tabidir”.¹

Öğrenci alıntılarda, vurgulu ifadelerde ve kaynakçada çift (‘’) veya tek (‘) tırnak kullanabilir. Ancak hangisini tercih edecekse tüm tezinde onu kullanmak mecburiyetindedir.

3.4. Kâğıt Boyutu

Tezlerde, A4 boyutunda (21x29 ebadında, 80g ağırlığında) beyaz kâğıt kullanılır. Fotokopilerde kullanılan kâğıtlar tezler için de yeterlidir. Tüm sayfaların aynı boy ve ebatlardaki kâğıtlardan oluşması gerekir. Kâğıdın sadece tek yüzü kullanılır.

¹ Ahmet Kara, *Türkiye’nin Sosyolojik Yapısı* (Ankara: Orion Yayınları, 2015), 4

3.5. Kenar Boşlukları

Sayfaların sol kenarında cilt payı için 4 cm, diğer kenarlarında ise 2.5 cm boşluk bırakılır. Sayfa yatay olarak kullanılacaksa yine aynı kenar boşlukları kullanılır. Metin iki kenara yaslanarak hizalanır. Ana bölümler yeni bir sayfadan başlar ve ana bölüm başlıkları 3 satır aşağıdan başlatılır.

3.6. Sayfa Numaraları

Tezlerde dış kapak ve iç kapak sayfalarına numara yazılmaz. Giriş bölümüne kadar olan sayfalara küçük Roma rakamları ile (i, ii, iii, iv) sayfa numarası verilir. Giriş bölümünden itibaren normal rakamlar (1, 2, 3) kullanılarak sayfa numarası verilir. Sayfa numaraları her sayfanın altında ortalanarak verilir.

3.7. Tezlerde Başlık Numaralandırma

Tezlerde başlık numaralandırmaları ondalık sisteme göre yapılır ve tüm başlıklar koyu olarak yazılır. Üçüncü dereceden daha ileri derecede alt bölüm başlığı kullanılacaksa numara yerine a), b) şeklinde harflerle numaralandırılma yapılmalı ve italik yazılmalıdır. Bu tür başlıklar İçindekiler sayfasında yer almaz. Ana bölüm başlıkları 14 puntuyla, koyu ve ortalı olarak yazılır ve kaçınıcı bölüm olduğu düz yazıyla belirtilir. Tezlerde tüm alt başlıklar 12 puntuyla, paragrafların 1,5 satır aralığı üstünde, sola yaslı ve koyu olarak yazılır. Tüm alt başlıklara verilen ilk numara bölümün numarasıdır. Alt başlıklardaki tüm kelimelerin sadece ilk harfleri büyük olmalıdır. Ana bölüm başlıklarında kelimelerin tümü büyük harfler ile yazılır.

Bölüm başlığı, sayfa ortalanarak verilir. Diğer başlıklar ise metin içinde metin gövdesiyle aynı hizada yer alır. İçindekiler sayfasında birinci başlıklar bölüm başlığıyla aynı hizada, diğer başlıklar ise her defasında biraz daha içerden girintili olarak verilir.

Örnek:

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Başlık 1

2.1.1. Başlık 2

2.1.1.1. Başlık 3

a) *Başlık 4*

Tezlerde tablo, grafik, şekil veya resim kullanılmışsa bunlara da başlık ve numara verilir. Tablo, grafik, şekil veya resim başlıklarının numaraları iki hanelidir. Bu numaralar ilgili tablo, grafik, şekil veya resmin bulunduğu ana bölümün numarası ve ilgili unsurun o bölümün içindeki sırasını belirten numaradır. İki numara arasında nokta (.) konulmak ile birlikte ikinci numaradan sonra iki nokta üst üste (:) konulur ve başlık yazılır. Söz gelimi İkinci Bölüm’de yer alan tablolar Tablo 2.1:..., Tablo 2.2:..., Tablo 2.3:... şeklinde verilir ve iki noktadan sonra tablo adı yazılır. Aynı şey şekiller, grafikler ve resimlerde de uygulanır. Başlıklar ilgili tablonun üzerinde, grafik, şekil veya resmin altında yer alır ve sola yaslı bir biçimde verilir. Tablo, şekil, grafik veya resim başlıkları bir satırı aşıyor ise satır aralığı 1,5 olarak ayarlanmalıdır. Başlıklar ile tablo, grafik, şekil ve resim arasında 1,5 satır aralığı boşluk olmalıdır.

Tablo, grafik, şekillerin veya resmin alındığı kaynak tablo veya şeklin altına yazılır. Tablo/şekil ile kaynak arasında 1 satır aralık bırakılır. Kaynak yazımı tezde tercih edilen atıf biçimine uygun biçimde olmalıdır. Parantez içi atıf yazımı tercih edilmişse de kaynak ibaresinden sonra iki nokta üst üste konulur ve parantez kullanılmadan atıfta bulunulur. Şekil ve tablolara metin içerisinde ve kendilerinden önce mutlaka atıf yapılır, şekil ve tablolarda bulunan kısaltmaların açıklaması ise altta verilir. Tablo içlerinde ondalık sayılar virgülle değil nokta ile ayrılarak verilir. Örneğin ‘0,17’ yerine ‘0.17’ şeklinde verilmelidir.

3.8. Kullanılan Kaynaklara Referans Verme

Tezlerde kullanılan kaynaklara referans verme ve kaynakça oluşturma konusunda kılavuzumuzda iki yöntemden birinin tercih edilmesi gerekmektedir. Bunlardan biri *Chicago 15* “dipnot” stilidir (Bknz. 5. Bölüm). Diğeri de *American Psychology Association* (APA) tarafından kullanılan “parantez” içinde atıf yapma stilidir (Bknz. 6. Bölüm). Birincisinde referanslar sayfanın altında dipnot olarak verilir. İkincisinde ise metin boyunca parantez içinde kısa atıf yapılır, ancak referansla ilgili ayrıntılı bilgiler kaynakçada yer alır.

İki yazım stiline göre kaynakça oluşturmak birbirinden farklıdır. Bu kılavuzun Beşinci ve Altıncı Bölümlerinde bu iki stile göre atıf yapma ve kaynakça hazırlama konusu ayrıntılı biçimde işlenmiştir. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Sosyal Bilimler alanında proje veya tez hazırlayan öğrenciler iki

stilden birini kullanabilir. Ancak tüm atıfların ve kaynakçanın baştan sona tercih edilen stile göre yazılması gerekir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEZLERDE YER ALAN BÖLÜMLER

Tezin içeriği, hazırlandığı bilim dalı, araştırma yöntemi, uygulamalı ya da teorik olması gibi özelliklerine göre tezde yer alan bölümlerde bazı farklılıklar olabilir. Bununla birlikte aksi gerekmedikçe tezde sırası ile aşağıdaki bölümler yer almalıdır:

- Dış ve İç Kapak
- Tez Onay Sayfası
- Bilimsel Etik Beyan sayfası
- Önsöz
- Türkçe Özet
- İngilizce Özet (Abstract)
- İçindekiler
- Tablolar Listesi
- Şekiller Listesi
- Kısaltmalar
- Giriş
- Literatür Taraması veya Teorik Çerçeve
- Tezin Diğer Bölümleri
- Metot
- Tartışma ve Sonuç
- Kaynakça
- Ekler
- Özgeçmiş

4.1. Dış ve İç Kapak

Tezlerde dış kapakla iç kapağın içeriği ve sayfa yapısı danışman adı hariç tutulursa birbiriyle aynıdır. İki kapakta da yer alan bilgiler şunlardır: Üniversite adı, enstitü adı, ana bilim dalı adı, bilim dalı adı, tezin türü (yüksek lisans, doktora), hazırlayan öğrencinin bilgileri, tezin hazırlandığı şehir ve tarih. İç kapakta ayrıca danışmanın da adı yer alır.

Tezin dış kapağında Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı ve Bilim Dalı 14 punto ve koyu olarak yazılır. Tezin başlığı 16 punto ve koyu olarak yazılır. Diğer bilgiler ise 14 punto olarak yine koyu yazılır.

Tezin iç kapağında Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı ve Bilim Dalı ile tezin başlığı 14 punto ve koyu olarak yazılır. Diğer bilgiler ise 12 punto olarak yine koyu yazılır

Tezin dış kapağının en üstüne Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı ve Bilim Dalı bilgileri 1.5 satır aralıklı olarak yazılır. Bu bilgilerin son satırından itibaren 9 satır boşluk bırakılarak tezin başlığı yazılır. Başlıktan sonra 7 satır boşluk bırakılarak Yüksek Lisans veya Doktora tezi olduğu bilgisi yazılır. Bu bilgiden sonra 7 satır bırakılarak öğrenci adı yazılır. Öğrenci adından sonra 9 satır boşluk bırakıldıktan sonra şehir ve tarih yazılır. Şehirle tarih arasında 1.5 boşluk bırakılır.

Tezin iç kapağındaki ölçülerin bir kısmı farklıdır. İç kapakta Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı ve Bilim Dalı'ndan sonra 7 satır boşluk bırakılarak tezin adı yazılır. Tez adından sonra 7 satır boşluk bırakılarak Yüksek Lisans veya Doktora tezi diye belirtilir. Bundan sonra 5 satır boşluk bırakılarak öğrenci adı, tekrar 5 satır boşluk bırakılarak tez danışmanının adı yazılır. Tez danışmanı yazısı ile danışmanın adı arasında 1.5 boşluk bırakılır. Danışman adından sonra 5 satır boşluk bırakılarak şehir ve tarih bilgisi yazılır.

Tezin başlığı bir satırdan fazla ise satırlar arasına 1.5 satır boşluk bırakılır.

Dış ve iç kapaktaki tüm bilgiler ortalanarak verilir.

4.2. Tez Onay Sayfası

Tez onay sayfasında şu bilgiler yer alır: Öğrencinin adı ve soyadı, tezin başlığı, tezin savunma tarihi, tezin oybirliği veya oy çokluğuyla başarılı bulunduğunu belirten ifade, jüri üyelerinin unvan ve isimleriyle birlikte kendilerine imza için açılan yer.

4.3. Bilimsel Etik Beyan Sayfası

Bu sayfada, öğrenci tarafından hazırlanan tezin başından sonuna kadar bilimsel etik kurallarına uyularak hazırlandığını beyan eden ifade yer alır. Bu ifadede, tez yazım sürecinde elde edilen bilgilerde, kullanılan kaynaklarda ve yapılan görüşmelerde bilimsel etik kurallarına uyulduğu beyan edilir. Öğrenci, “Bilimsel Etik” beyan sayfasını Enstitüden temin edebilir.

4.4. Türkçe Özet

Türkçe özet, 250 kelime civarında yazılır. Özetle tezin konusu, kullanılan yöntem ve ulaşılan sonuçlar yer alır. Özetle bölümlerin tek tek anlatılmasına gerek yoktur. Ulaşılan nihai sonuç ve tespitlerin yazılması yeterlidir.

Türkçe özet bölümünde, “özet” başlığı, tezin adı, öğrencinin adı ve soyadı, tezin türü (Yüksek Lisans veya Doktora), tezin bilim dalı tezin tarihi (ay ve yıl) ve anahtar kelimeler yer alır. Tüm bu bilgiler özet metninin üstünde ortalı bir biçimde, Times New Roman 14 punto yazı biçiminde ve 1,5 satır aralığı ile verilmelidir.

4.5. İngilizce Özet (Abstract)

İngilizce özet kısmı da Türkçe özetle olduğu gibi 250 kelime civarında olur. İngilizce özet Türkçe özetin birebir tercümesi olmak zorunda değildir. Ancak Türkçe özetle olduğu gibi burada da tezin konusuna, yöntemine ve ulaşılan sonuçlara yer verilir.

İngilizce özet bölümünde, “abstract” başlığı, tezin adı, öğrencinin adı ve soyadı, tezin türü (Master veya Ph.D.), tezin bilim dalı tezin tarihi (ay ve yıl) ve anahtar kelimeler yer alır. Tüm bu bilgiler özet metninin üstünde ortalı bir biçimde, Times New Roman 14 punto yazı biçiminde ve 1,5 satır aralığı ile verilmelidir.

4.6. Önsöz

Tezlerde önsözün mutlaka olması gerekmez. Ama genel bir teamül olarak tezlerde önsüz yer almaktadır. Önsözde öğrenci, tez yazımıyla ilgili duygu ve düşüncelerinin yanı sıra, karşılaştığı zorlukları ve teziyle doğrudan veya dolaylı ilgili olan kişilere ve kurumlara şükran duygularını ifade eder. Şayet tez bir proje kapsamında yapılmışsa projeyi veren kurum ve proje bilgisi verilerek ilgili kuruma teşekkür edilir.

4.7. İçindekiler

Tezde kullanılan tüm başlıklar yer aldıkları sayfa numarasıyla birlikte hiçbir kısaltma yapılmaksızın İçindekiler sayfasında yer alır. Bölüm başlıkları, ana başlıklar ve alt başlıklar metinde yer aldıkları gibi İçindekiler sayfasında yer alırlar. İçindekiler sayfasında bölüm adı koyu, diğer başlıklar ise normal yazılır. Birinci başlık, bölüm başlığıyla aynı hizada yer alır; diğer başlıklar ise her defasında içeriden girintili olarak yer alırlar. Metin içinde kullanılan dördüncü derecedeki başlıklar İçindekiler sayfasında yer almaz.

İçindekiler sayfasında başlıklar arasında 1.5 satır boşluk bırakılır; birden fazla satıra yayılan başlıklarda satırlar arasında 1 boşluk bırakılır.

4.8. Tablo ve Şekiller

Tezde tablo, grafik veya şekil kullanılmışsa bunlarla ilgili bilgiler İçindekiler sayfasından sonra verilir. İlgili tabloların, grafiklerin ve şekillerin, başlıklarıyla birlikte yer aldıkları sayfalar da yazılır. Kısaca bu kısım da İçindekiler sayfası gibi hazırlanır.

4.9. Kısaltmalar

Tezde kısaltmalar kullanılmışsa bunların listesi Tablo ve Şekil sayfasından sonra verilir. Kısaltmalar, ilgili ismin baş harflerinden oluşur. Her kısaltmanın karşısında tam açıklaması yazılır.

4.10. Giriş

Tezlerde Giriş bölümü, bir bakıma tezin tanıtımıdır. Giriş bölümü okunduğunda tezin neyle ilgili olduğu, hangi probleme yönelik olduğu ve amacı anlaşılmalıdır.

Konunun neden seçildiği, literatürde hangi boşluğu dolduracağı bilgisi bu kısımda yer alır. Giriş bölümünde çalışmanın konusuna, amacına, temel sorusuna (problemine), önemine, sınırlılıklarına, hipotez ve varsayımlarına yer verilir. Bu konuların her biri için ayrı alt başlıklar oluşturulmalıdır. Konunun nasıl bir yöntemle ele alınıp araştırıldığı bu bölümde kısaca anlatılır. Araştırmanın örnekleme, modeli, veri toplama yöntemi, hipotezlerin hangi yöntemlerle analiz edildiği ve kullanılan ölçüm araçları gibi detaylara ‘Yöntem’ bölümünde yer verilmelidir. Giriş bölümünde son olarak, tezin bölümleriyle ilgili kısa bir bilgi verilerek tez kısaca tanıtılır.

4.11. Literatür Taraması veya Teorik Çerçeve

Gerek yüksek lisans tezleri gerekse doktora tezleri belli bir teorik çerçeve içinde ele alınıp çalışılır. Bu bakımdan tezlerin başında konuyla ilgili bir teorik çerçeve veya literatür analizinin yer aldığı bir bölüm yer alır. Konuyla ilgili yaklaşımlara, temel tartışmalara, kullanılan kavramlara ayrıntılı biçimde bu bölümde yer verilir.

Bir tezde teorik çerçevenin, tezin ortalama yüzde 30-40’lık kısmını oluşturması beklenir. Tezde geriye kalan yüzde 70’lik kısım ise ele alınan konunun analizine ayrılır.

4.12. Tezin Diğer Bölümleri

Tezde teorik çerçeveden sonra gelen bölümler araştırma konusuna bağlı olarak farklı sayılarda olabilir. Öğrenci her bölümde konuyla ilgili bir hususu ele alıp inceler. Ancak bölümler yazılırken elde edilen bulgular teorik çerçevede kullanılan yaklaşımlar ve referanslar dikkate alınarak analiz edilir.

4.13. Yöntem

Bu bölüm tezin araştırma yönteminin niteliğine göre şekillendirilir. Örneğin anket uygulaması yoluyla veri toplanan bir tez için örneklem ve veri toplama araçlarının tanıtıldığı bölümlerin olması zorunludur. Genel olarak ayrı alt başlıklar halinde araştırmanın örnekleme, modeli, veri toplama yöntemi, hipotezlerin hangi yöntemlerle analiz edildiği ve kullanılan ölçüm araçları gibi detaylara bu bölümde yer verilir.

4.14. Tartışma ve Sonuç

Tezlerde teori ile araştırma bulgularını sentezleyen, harmanlayan bir değerlendirme ve tartışma bölümüne mutlaka yer verilir. Öğrenci, ele aldığı konuyu, kullandığı teorik çerçeve ışığında analiz ederek bir teze, bir senteze ulaşmaya çalışır. Özellikle doktora tezlerinde böyle bir bölümün bulunması kaçınılmazdır. Doktora öğrencisinin teze, teoriye veya literatüre katkı sağladığı kendine özgü bölüm bu bölümdür.

Tezde sonuç bölümü tezde ulaşılan tespitlerin ve sonuçların genel düzeyde anlatıldığı bir bölümdür. Sonuç bölümünde ana hatlarıyla üç nokta yer alır: Birincisi, konunun ne olduğu, hangi sorunun ve sorunsalın ele alındığı anlatılır. İkincisi, konunun nasıl bir yöntemle çalışıldığı yazılır. Üçüncü ve en önemli husus olarak da, tezde ulaşılan sonuçların neler olduğuna yer verilir. Sonuç bölümü, öğrencinin tezini genel hatlarıyla anlattığı bölümdür.

Sonuç bölümünde, elde edilen sonuçlar; ilgili alandaki durum ve beklentiye uygunluğu, nelere yol açabileceği, diğer çalışmalarla karşılaştırılarak benzerlik ya da farklılığı ele alınarak ifade edilir. Sonuç bölümünde ayrıca bu tezin bilime, alana veya yönteme katkısı özlü ve anlaşılır biçimde ifade edilir.

Bu bölüme çalışmanın niteliğine ve danışmanın yönlendirmesine göre ‘uygulamaya yönelik çıkarımlar’, ‘gelecek çalışmalar için öneriler’ gibi ek alt başlıklar eklenebilir.

4.15. Kaynakça

Tezlerde metin içinde kullanılan tüm kaynaklar tezin sonunda yer alan Kaynakçada belirtilir. Kaynakçanın yazımında atıflarda kullanılan yönteme uyulur. Atıflarda hangi yazım tarzı kullanılmışsa Kaynakçada da aynı yazım tarzı kullanılır.

Metin içinde kullanılmayan kaynakların Kaynakçada yer alması bilimsel etik kurallara aykırıdır. Bu bakımdan öğrencinin sadece kullandığı kaynaklara Kaynakçada yer vermesi gerekir.

4.16. Ekler

Öğrenci, gerekli gördüğü bilgileri Ekler bölümünde tezin sonuna koyabilir. Genelde metnin akıcılığını önleyecek, uzun ve ayrıntılı bilgiler, tablolar, grafikler tezin sonunda ek olarak verilir. Yine kullanılan araçlar, testler, anketler vb. Ekler bölümünde yer alabilir. Ayrıca kurumlardan, kişilerden vb. alınan izin belgeleri de eklerde yer alır.

4.17. Özgeçmiş

Tezin en son sayfasında öğrenciye ait özgeçmiş yer alır. Özgeçmişte öğrencinin bilgileri, çalışma alanları, katıldığı etkinlikler, varsa yaptığı yayınlar yer alır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİPNOT YOLUYLA KAYNAK GÖSTERME VE KAYNAKÇA OLUŞTURMA

Dipnot yoluyla kaynak göstermede ve kaynakça oluşturmada *Chicago Manual Style, 15th Edition* temel alınmış, ancak bazı uyarlamalar yapılmıştır. Burada bulunmayan hususlarda, yapılan uyarlamalar dikkate alınarak, Chicago Manual Style 15'ten yararlanılabilir. Atıflarda ve kaynakçada aşağıdaki kuralların tezlere tam olarak tatbik edilmesi elzemdir. Bu bağlamda kullanılan noktalama işaretleri ve kaynaklara ilişkin bilgilerin sıralamaları kurallara tam olarak uygun olmalıdır.

Takip eden sayfalarda dipnot numarası verme, dipnot gösterme ve farklı eser tipleri için dipnot bilgileri ve kaynakça bilgileri yazma konularında örneklerle bilgi verilecektir.

5.1. Dipnot Oluşturma

5.1.1. Dipnot Numarasının Yazılışı

Dipnotlar, aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi alıntılanan ifadenin sonuna 1'den başlayarak sırasıyla numaralandırma yöntemi ile gösterilir. Her bir alıntı için yeni bir numara atanır. Dipnotta numaralandırma Word programında başvurular/dipnot ekle kısımandan yapılabilir.

Örnek1:

Erkut Özdener'e göre tezde kullanılan tüm ölçekler güvenilir ve geçerli olmalıdır.¹

Örnek2:

Sanayiye dayalı kapitalist toplum için gerekli olan mesleki eğitim aileden alınıp kamusal yaşama taşınırken, aile de kamusal yaşam karşısında ikincil plana düşmekteydi.²

5.1.2. Aynı Kaynağı Tekrar Dipnotta Gösterme

Aynı kaynaklara yeniden yapılan atıflarda ayrıntılı kaynak bilgileri tekrar dipnotta gösterilmez. Kısaca daha önce verilen dipnota kısaltmalar yardımıyla atıf yapılır. Burada iki farklı durum söz konusudur. Tekrar atıf yapılan kaynak bir öncekinden hemen sonra ise aynı kaynak bilgileri tekrar yazılmaz ve sadece "Adı geçen eser"

anlamına gelen A.g.e. kısaltmasından yararlanılır. Sonuna varsa ilgili sayfa bilgisi konur. Tekrar atıf yapılan kaynak ile bir önceki arasına başka kaynak girmiş ise yine tüm eser bilgileri verilmek yerine yazarın soyadı, ardından eserin kısa ismi ve sayfa numarası yazılır.

Örnek1: Art arda tekrarlayan eser için:

¹ Erkut Özdenler, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Uygulamalı Örneklerle*, 7 bs. (İstanbul: Kavram, 1994), 77.

² A.g.e., 47.

Örnek2: Araya başka kaynak giren bir eser için:

¹ Erkut Özdenler, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Uygulamalı Örneklerle*, 7 bs. (İstanbul: Kavram, 1994), 77.

² Adem Çalışan, Osman Burgaz, *Sanayide Dönüşümün Etkileri* (Adana: Sezen Kitabevi, 1997), 45.

³ Özdenler, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 47.

5.1.3. Kitaplar

Kitap ile dergiye yapılan referanslar arasında ufak bazı farklılıklar bulunmaktadır. Onun ötesinde dipnot gösterme mantığı aynıdır.

5.1.3.1 Tek Yazarlı Kitaplar

Tek yazarlı eserler için önce yazarın adı soyadı yazılır, araya virgül konulduktan sonra italik olarak kitabın adı yazılır, varsa kitabın kaçınıcı basım olduğu ‘bs.’ kısaltması ile eklenir, daha sonra parantez içinde diğer yayın bilgileri yazılır, parantez kapatıldıktan sonra da sayfa numarası yazılır.

Örnek:

Erkut Özdenler, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Uygulamalı Örneklerle*, 7 bs. (İstanbul: Kavram, 1994), 73-77.

5.1.3.2. Derleme Kitaptan Makale

Derleme bir kitap içinde yer alan bölümlere veya makalelere referans verilirken yazarın adı soyadı, makalenin adı tırnak içinde verilir, eserin adı italik olarak yazılır ardından da derleyenin adı ve künye bilgileri verilir.

Örnek:

Ali Çevik, “Türkiye Ekonomisinde Gelecek On Yıl Beklentisi”, *Farklı Ülke Ekonomilerinde Gelecek Beklentisi*, Der. Ahmet Kara (İstanbul: Çınar Yayınları, 2015), 25-54.

5.1.3.3. Çok Yazarlı Kitaplar

İki ve üç yazarlı eserlerde, tek yazarlı eserlerde olduğu gibi yazar adları normal *ad*, *soyad* şeklinde yazılır. Son yazarla diğerleri arasına şayet yazarlar Türk ise “ve” yazılır, ancak yabancı ise “&” işareti konur.

Yazar sayısı üçü geçtiğinde ise sadece birinci yazarın adı ve soyadı verilir ardından “ve diğerleri” ifadesinin kısaltması olan vd. yazılır. Şayet yazarlar ve eser yabancı dilde ise o zaman da “et al.” yazılır.

Örnek1: Üç yazarlı eser için:

Adem Çalışan, Osman Burgaz ve Ali Çalışkan, *Sanayide Dönüşümün Etkileri* (Adana: Sezen Kitabevi, 1997), 45.

Örnek2: Üç yazardan fazla eser için:

Turgay Geçen, vd., *Portföy Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*, 2. bs. (Yalova: Finans Kitabevi, 2005), 44.

Örnek3: Üçten fazla yabancı yazarlar için:

Alex Bastiat, et al., *Family in Changing Societies* (New York: Taylor and Francis, 2010), 32

5.1.3.4. Derleme Kitaplar

Derleme kitapta normal telif eserlerde olduğu gibi yazar/yazarlar ismi, italik olarak kitap adı ve künye bilgileri verilir.

Örnek:

Ali Çetin ve Burak Kayacan (Der.), *Sosyolojik Yapının Temelleri* (Ankara: Orion Yayınları, 2013).

5.1.3.5. Çeviri Kitaplar

Çeviri eserler için dipnot yazarken, önce yazar adı soyadı, sonra eserin orijinal adı, ardından “çev.” kısaltması ve sonra çevirenin adı soyadı, belirtilir. En son şehir, ilgili yayınevi ve yıl bilgileri diğerlerinde olduğu gibi belirtilir.

Örnek:

Ernest Fronbell, *Performans Yönetimi ve Ücretlendirme*, çev. Hasan Özgenel (Burdur: Mantık Yayınları, 2017), 43.

5.1.4. Dergilerde Yayınlanmış Makaleler

Dergilerdeki makaleler için dipnot verirken yazarın ismi ve soyadı, virgöl, tırnak içinde makalenin adı, italik olarak derginin ismi, virgöl ve sonrasında ‘C.’ kısaltması ile cilt numarası, ‘S.’ kısaltması ile sayısı, parantez içinde dönemi/yılı ve iki nokta üst üste konarak sayfa numarası bilgileri verilir.

Dikkat edilmesi gereken husus şudur: Dönem ve yılı gösteren parantezden önce virgöl konmaz ve parantezden sonra, sayfadan önce (kitaplardan farklı olarak) iki nokta (:) konur.

Örnek1: Tek yazarlı dergi makalesi için:

A. Haşim Konan, “Liderlik Beklentileri Açısından Güney Amerika Ülkelerinin Karşılaştırılmalı Analizi”, *Liderlik ve Kültürel Analizler Dergisi*, C. 4, S. 3 (2007): 15.

Dergilerde yayınlanan çok yazarlı makalelerde üç yazara kadar isimleri, ilk ikisinin arasına virgöl, üçüncüsünün önüne yerli ise “ve”, yabancı ise “&” konarak yazılır, daha fazla isimli makalelerde ilk yazarın adı soyadı yazılır, virgülden sonra vd. yazılır.

Örnek2: Çok yazarlı dergi makalesi için

Ayşe Güney, vd., “Ekonomik Performans Açısından Orta Doğu Ülkelerinin Karşılaştırılmalı Analizi”, *Ekonomik Analizler Dergisi*, C. 1, S. 3 (Güz 2015): 35-38.

5.1.5. Bildiriler

Bildirilere referans verilirken şu sıra takip edilir: Yazar adı soyadı, bildiri adı, konferans adı, tarih, (parantez içinde şehir ve düzenleyen kuruluş, tarih), iki nokta ve sayfa numarası/numaraları yazılır.

Örnek:

Adnan Kasnaklı ve Aykut Meşe, Oğuzhan Erduran, “Sosyal Medyada Kültürün Yansımaları Üzerine Bir Ölçek Çalışması” *12. Uluslararası Bilgi Yönetimi ve Uygulamaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 15-17 Nisan 2016*, (Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2016): 13-51.

5.1.6. Yayınlanmamış Tezler

Yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezlerine referans verilirken yazarın adı soyadı sonrasında tezin adı tırnak içine verilir. Parantez içinde tezin bilgileri yer alır.

Örnek:

Kutlu Çağdaş, “Okul Yönetiminde Liderlik İle Çalışan Beklentisinin İlişkisi: Kamil Bey İlkokulu Örneği” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995), 19-23.

5.1.7. Gazeteler

Yazar adı ismi soyadı, tırnak içinde makale adı, italik olarak gazete adı, tarih ve sayfa numarası ile gösterilir. Yazar adı belirli değil ise, sadece gazete adı, tarih ve sayfa numarası belirtilir.

Örnek1:

Osman Yağcı, “Yanlış Diyetin Zararları”, *Sabah Gazetesi*, 20 Haziran 1994, 7.

Örnek2:

“Doğru Yatırımın Anahtarı”, *Türkiye Gazetesi*, 24 Mayıs 1995, 5.

5.1.8. Yasalar ve Anayasa

Yasalara ve anayasaya referans verilirken sırasıyla yasanın adı, numarası, tarihi ve ilgili maddesi belirtilir. Gerekli ise Resmi Gazetede yayınlanmasına dair bilgilere yer verilir.

Örnek1:

“Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.)”, *Resmi Gazete*, 14574 (Haziran 1973): 5-9.

Örnek2:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, Md.11.

5.1.9. İnternet Kaynakları

İnternet ortamından yapılan alıntılarda yazarın isim ve soy isim bilgisine ek olarak, internet sitesinin uzantısı ve köşeli parantez içinde bu siteye alıntı yapan yazar tarafından ulaşılan tarih belirtilir. Yazar ismi olmadığı durumlarda konu başlığı ve sitenin uzantısına ek olarak köşeli parantez içinde bu siteye alıntı yapan yazar tarafından ulaşılan tarih belirtilir.

Örnek1:

Ali Aydıner, “CEO’ların Yeni Nesil Yazılımcılara Tavsiyeleri”, www.ceolarindili.org-insankaynaklariforumu.htm [08.04.2005].

Örnek2:

“Uluslararası Havacılık Verileri”, Havacılık İstatistikleri, [http:// air.transport_ ipd/ ilm.html](http://air.transport_ipd/ilm.html) [27.11.2017].

5.1.10. Ansiklopedi

Ansiklopedilerden alıntı yaparken, ansiklopedinin adı italik bir şekilde verilir ardından aralarında virgöl olacak şekilde ansiklopedinin cildi ve noktadan sonra ansiklopedinin yayıncı kurumu ve en son yayın yılı bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Encyclopedia of Language and Linguistics, 14-Volume Set. Elsevier Science, 2005.

5.1.11. Ciltli Eserler

Birden fazla cilde sahip olan ve bir ansiklopedi niteliği de taşımayan eserlerde yazarın adı soyadından sonra virgöl konularak italik bir biçimde eser adı verilir. Ardından tekrar virgöl konularak atıfta bulunulan cilt sayısı C. kısaltması ile birlikte verilir ve herhangi bir noktalama işareti konmadan parantez içinde yayınevi iki nokta üst üste basım yeri virgöl yılı verilir. Parantezden sonra virgöl konularak atıfta bulunulan sayfa numarası paylaşılır.

Örnek:

Ömer Çaha, *Tez Yazım Teknikleri*, C. 3 (İZÜ Yayınları: İstanbul, 2018), 58.

5.1.12. Mülakatlar/Söyleşiler

Mülakatlar/söyleşiler alıntılanırken, kiminle mülakat yapıldığı isim soy isim olarak verilir arasına virgül konur, ardından büyük harfle “Mülakat” diye yazılır, iki nokta konduktan sonra mülakatı yapan, mülakatın gerçekleştiği şehir ve tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Mustafa Kaplan, Mülakat: Ali Ayhan, İstanbul, 12 Mart 2015.

5.1.13. Performans

Performanslar kaynak alındığında performansın yazarı isim soy isim olarak verilir aralarında virgül olacak şekilde performansın/oyunun adı, yapımcı kuruluş, şehir ve performansın gerçekleştiği tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Vasıf Öngören, *Oyun Nasıl Oynanmalı*, İstanbul Devlet Tiyatrosu, İstanbul, 21 Ekim 1997

5.1.14. Film

Filmler kaynak alındığında filmin yapımcısı ve ardından filmin yönetmeni isim soy isim olarak verilir aralarında virgül olacak şekilde filmin adı (italik), köşeli parantez içinde kaynağın türü, ülke, yapımcı kuruluş ve tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Henry Fonda (Yapımcı) ve Sidney Lumet (Yönetmen), *12 Kızgın Adam [DVD]*. ABD: Orion-Nova Productions. 1957.

5.1.15. Kutsal Kitaplar

5.1.15.1. Kur’ân-ı Kerim

Âyet atıflarında âyetin Arapça metni verilecek ise tırnak içine alınmadan yazılır. Meâl, çift tırnak içinde italik olarak verilir, sûre ve âyet numarası dipnotta belirtilir. Sûre adlarındaki lâm-ı ta’rîflere (“el” takılarına) ve uzatmalara (â) riayet edilir. Âyetin çevirisi bir meâlden alınmışsa istifade edilen meâlin ismi, yazarı, yayıncısı ve basım bilgisi ilk dipnotta belirtilir. Çeviri araştırmacıya aitse sadece sure adı, sure numarası ve âyet numarası verilir.

Örnek (Çeviri Araştırmacıya Aitse):

Âyetin Arapça metni...

“Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda bu, onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca rablerine güvenirler.”¹

¹ el-Enfâl 8/2.

Örnek (Çeviri Bir Meâlden Alınmışsa):

Âyetin Arapça metni...

“Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda bu, onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca rablerine güvenirler.”¹

¹ Kur’ân-ı Kerîm Meâli, çev. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2009), el-Enfâl 8/2.

5.1.15.2. Kitâb-ı Mukaddes

Kitâb-ı Mukaddes pasajlarına atıf yapıldığında, dipnotta ilk geçtiği yerde kullanılan eserin basım bilgisine yer verilir. Sonraki yerlerde ise kaynağa şu şekilde işaret edilir:

Bölüm Adı Bölüm Numarası/Cümle Numarası.

Örnek:

İlk geçtiği yerde:

Kitâb-ı Mukaddes, İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 3. Basım, 2013, Yaratılış 1/12.

Sonraki yerlerde:

Yaratılış 1/12.

Resullerin İşleri 12/10-12.

5.1.16. Hadisler

5.1.16.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi)

Buhârî, Ebû Dâvûd, İbn Mâce, Tirmizî, Nesâî ve Dârimî’nin hadis kitaplarından biri kaynak gösterilirken “Musannifin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve bâb numarası belirtilir. Arzu edilirse parantez içinde hadis numarası da yazılabilir:

Musannifin Meşhur Adı, “Kitâb Adı”, Bâb Numarası (Hadis Numarası).

Örnek:

Buhârî, “Menâkıb”, 24 (3437).

5.1.16.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi)

Müslim’in *Sahîh*’i kaynak gösterilirken “Musannifin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve hadis numarası belirtilir. Mâlik b. Enes’in *Muvatta*’ı kaynak gösterilirken “Eserin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve hadis numarası belirtilir. Arzu edilirse hadis numarasından sonra parantez içinde cilt ve sayfa numarası da yazılabilir.

Örnek:

Müslim, “Ticârât”, 45.

Muvatta’, “Sadaka”, 12.

5.1.16.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)

Ahmed b. Hanbel’in *el-Müsned* adlı eseri ile Kütüb-i Sitte dışındaki diğer hadis kitaplarına cilt ve sayfa numarası belirtilerek atıf yapılır. Arzu edilirse sayfa numarasından sonra parantez içinde hadis numarası da belirtilebilir:

Kitap Yazarının Meşhur Adı, *Kitap Adı*, Cilt/Sayfa Numarası.

Örnek:

Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/289 (8716).

5.1.17. TDV İslâm Ansiklopedisi

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisinden (*DİA*) atıfta bulunulurken kaynağın ilk geçtiği yerde şu yöntem kullanılır:

Madde Yazarının Adı Soyadı, “Madde Adı (Alt Başlık)”, Ansiklopedi Adı, Basım Yeri: Yayınevi, Tarihi), Cilt/Sayfa Numarası.

Örnek:

Ömer Faruk Akün, “Âlî Mustafa Efendi”, *DİA* (Ankara: TDV Yayınları, 1989), 2/416.

Sonraki yerlerde ise şu şekilde atıfta bulunulur:

Yazar Soyadı, “Madde Adı”, Cilt/Sayfa Numarası.

Örnek:

Akün, “Âli Mustafa Efendi”, 2/416.

5.2. Kaynakça Oluşturma

Kaynakça oluştururken iki kaynak arasında 1.5 boşluk bırakılır. Aynı kaynakta devam eden satır aralarında yine 1.5 boşluk bırakılır. Bununla birlikte bir kaynağın alta kayan satırları 1 cm içeriden verilir.

Örnek:

Aslan, Ali. “Medeniyetimizin Temel Direği Olarak İnsan Sevgisi ve Hoşgörü Kültürü”. *Medeniyetler Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Der. Ali Kaya. İstanbul: Vakıf Yayınları, 2015, 36-54.

5.2.1. Tek Yazarlı Eserler

Tek yazarlı kaynakta yazarın soyadı ve adı arada virgül olacak şekilde yazıldıktan sonra nokta konur. Ondan sonra eser adı italik olarak yazılır, baskı sayısı, yayınlandığı yer, yayınevi ve tarih yazılır.

Örnek:

Özdener, Erkut. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 7 bs. İstanbul: Kavram, 1995.

5.2.2. Çok Yazarlı Eserler

Birden çok yazarı olan kaynaklar ilk yazarda soy isim, isim; ikinci yazardan itibaren isim soy isim sırası izlenerek yazılır. İkiiden fazla yazar varsa o zaman birinci yazarın soyadı ve adından sonra vd. diye yazılarak kitapla ilgili bilgiler verilir.

Örnek1:

Çalışan, Adem ve Osman Burgaz. *Sanayide Dönüşümün Etkileri*. Adana: Sezen Kitabevi, 1997.

Örnek2:

Geçen, Turgay, vd. *Portföy Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. 2. bs. Yalova: Finans Kitabevi, 2005.

5.2.3. Çeviri Eserler

Çeviri eserlerde soy isim, isim; aralarda nokta olacak şekilde, italik olarak kitabın ismi, sonrasında ise çevirinin kısaltması olan “çev.” Çevirenin adı soyadı, şehir, yayın evi ve yılı aşağıdaki örnekteki gibi verilir.

Örnek:

Fronbell, Ernest. *Performans Yönetimi ve Ücretlendirme*. çev. Hasan Kurt. Burdur: Mantık Yayınları, 2017.

5.2.4. Kitaptan Bölüm

Kitaptan bir bölüm referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde kitabın bölümü verildikten sonra italik olarak kitabın adı derleyen anlamında “der.” Kısaltması ve derleyenin adı soyadı ile birlikte şehir, yayın evi ve yılı aşağıdaki örnekteki gibi verilir. Kitapta bölümlerde tarihten sonra makalenin yer aldığı ilk ve son sayfalar yazılır.

Örnek:

Kara, Ahmet. “Siyasal Partilerde Parti İçi Disiplin Sorunu”, *Türkiye’de Parti Disiplini*, Der. Ali Çandar. İstanbul: Maya Yayınları, 20014, 23-45

5.2.5. Dergilerde Yayınlanmış Makaleler

Dergilerde yayınlanmış makaleler referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde makalenin adı verildikten sonra derginin cilt numarası, sayısı ve yılı aşağıdaki örnekteki gibi verilir. Dergi makalelerinde tarihi kapatan parantezden sonra iki nokta üst üste konur ve makalenin yer aldığı sayfalar yazılır.

Örnek:

Konan, A. Haşim. “Liderlik Beklentileri Açısından Güney Amerika Ülkelerinin Karşılaştırılmalı Analizi”. *Liderlik ve Kültürel Analizler Dergisi*. C. 4, S. 3 (2007): 1-18.

5.2.6. Bildiriler

Bildirilere referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde bildirinin adı verildikten sonra italik olarak kongrenin adı, tarihi, yeri, yılı ve sayfa numarası aşağıdaki örnekteki gibi verilir.

Örnek:

Kasnaklı, Adnan ve Aykut Meşe, Oğuzhan Erduran. “Sosyal Medyada Kültürün Yansımaları Üzerine Bir Ölçek Çalışması”. *12. Uluslararası Bilgi Yönetimi ve Uygulamaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 15-17 Nisan 2016*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2016, 13-51.

5.2.7. Yayınlanmamış Tezler

Yayınlanmış tezler referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde tezin adı verildikten sonra, tezin yayınlanma durumu bilgisi, üniversite ve enstitü bilgisi ve tarihi aşağıdaki örnekteki gibi verilir.

Örnek:

Çağdaş, Kutlu. “Okul Yönetiminde Liderlik ve Çalışan Beklentisinin İlişkisi ve Bir İlkokul Örneği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

5.2.8. Gazeteler

Gazeteler referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde bölümün başlığı verildikten sonra, gazetenin adı (italik olarak) ve tarihi aşağıdaki örnekteki gibi verilir.

Örnek1:

Yağcı, Osman. “Yanlış Diyetin Zararları”. *Sabah Gazetesi*. 20 Haziran 1995.

Örnek2:

“Doğru Yatırımın Anahtarı”. *Türkiye Gazetesi*, 24 Mayıs 1995.

5.2.9. Yasalar ve Anayasa

Yasalar ve anayasa referans verildiğinde tırnak içinde kanunun adı, sayısı, resmi gazetede yayın sayısı ve tarihi aşağıdaki örnekteki gibi verilir.

Örnek1:

“Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.)”. *Resmi Gazete*, 14574, Haziran 1973.

Örnek2:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. 1982.

5.2.10. İnternet Kaynakları

İnternet kaynakları referans verildiğinde yazarın soyadı, adı sonrasında nokta ve tırnak içinde bölümün başlığı verildikten sonra, sitenin uzantısı ve ulaşılan tarih aşağıdaki örneklerdeki gibi verilir.

Örnek1:

Aydiner, Ali. “CEO’ların Yeni Nesil Yazılımcılara Tavsiyeleri”. [www. ceolarindili/s_org- insankaynaklariforumu.htm](http://www.ceolarindili/s_org-insankaynaklariforumu.htm) [08.05.2005].

Örnek2:

“Uluslararası Havacılık Verileri”. Havacılık İstatistikleri. [http:// air.transport_ipd/ilm.html](http://air.transport_ipd/ilm.html) [27.11.2017].

5.2.11. Ansiklopedi

Ansiklopedilerden alıntılar için referans verilirken ansiklopedinin adı italik bir şekilde verilir ardından aralarında virgül olacak şekilde ansiklopedinin cildi ve noktadan sonra ansiklopedinin yayıncı kurumu ve en son yayın yılı bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Encyclopedia of Language and Linguistics, 14-Volume Set. Elsevier Science, 2005.

5.2.12. Ciltli Eserler

Birden fazla cilde sahip olan ve bir ansiklopedi niteliği de taşımayan eserlerde yazarın soyadı, adından sonra nokta konularak italik bir biçimde eser adı verilir. Ardından virgül konularak kaynağın toplam cilt sayısı “ XX Cilt” verilir ve nokta koyulduktan sonra yayınevi iki nokta üst üste basım yeri virgül yılı verilir.

Örnek:

Çaha, Ömer. *Tez Yazım Teknikleri*, 12 Cilt. İZÜ Yayınları: İstanbul, 2018.

5.2.13. Mülakatlar/Söyleşiler

Mülakatlara referans verilirken kiminle mülakat yapıldığı arada virgül olacak şekilde soyad ve isim olarak verilir ve isimden sonra nokta konur. Ardından Mülakat ve iki nokta üst üste yazılır, mülakatı yapan kişi, gerçekleştiği şehir ve tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Kutlu, Mustafa. Mülakat: Nurhayat Karacan. İstanbul, 12 Mart 2015.

5.2.14. Performans

Performanslar kaynak alındığında kaynakçada performansın yazarı soy isim, isim olarak verilir aralarında nokta olacak şekilde performansın/oyunun adı (italik şekilde), yapımcı kuruluş, şehir ve performansın gerçekleştiği tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Öngören, Vasıf. *Oyun Nasıl Oynanmalı*. İstanbul Devlet Tiyatrosu, İstanbul, 21 Ekim 1997

5.2.15. Film

Filmler kaynakçada filmin yapımcısı soy isim, isim ve ardından filmin yönetmeni isim soy isim olarak verilir aralarında virgül olacak şekilde filmin adı (italik), köşeli parantez içinde kaynağın türü, ülke, yapımcı kuruluş ve tarih bilgilerine yer verilir.

Örnek:

Fonda, Henry (Producer) & Sidney Lumet (Director), *12 Kızgın Adam* [DVD]. ABD: Orion-Nova Productions. 1957.

5.2.16. Kutsal Kitaplar

5.2.16.1. Kur'ân-ı Kerim

Kaynakçada şöyle gösterilir:

Meâl Adı. Trc. Tercüme eden Adı Soyadı. Basım Yeri: Yayıncı, x. Basım, Basım Yılı.

Örnek:

Kur'ân-ı Kerîm Meâli. Trc. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2000.

5.2.16.2. Kitâb-ı Mukaddes

Kitâb-ı Mukaddes pasajlarına atıf yapıldığında kaynakçada şöyle gösterilir:

Kitâb-ı Mukaddes, İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 3. Basım, 2013.

5.2.17. Hadisler

5.2.17.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi)

Buhârî, Ebû Dâvûd, İbn Mâce, Tirmizî, Nesâî ve Dârimî’nin hadis kitaplarından biri kaynak gösterilirken kaynakça’da şöyle gösterilir.

Musannifin Meşhur Adı, Tam Adı. *Hadis Kitabının Adı*. Nşr. Neşredenin Adı Soyadı. Toplam Cilt Sayısı, Kaçınıcı Baskı Olduğu, Basım Yeri: Yayıncı, Basım Yılı.

Örnek:

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. *el-Câmi’u’s-sahîh*. Nşr. Muhammed Züheyr b. Nâsır. 9 Cilt, 3. Baskı, Beyrut: Dâru Tavki’n-Necât, 1425/2004.

5.2.17.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi)

Müslim’in *Sahîh*’i kaynak gösterilirken kaynakça’da şöyle gösterilir.

Musannifin Meşhur Adı, Tam Adı. *Hadis Kitabının Adı*. Nşr. Neşredenin Adı Soyadı, Toplam Cilt Sayısı, Kaçınıcı Baskı Olduğu, Basım Yeri: Yayıncı, Basım Yılı.

Örnek:

Müslim, Ebû’l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *el-Müsnedü’s-sahîhu’l-muhtasar bi nakli’l-adl ile’l-adl ilâ Rasûlillâh*. Thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, 5 cilt, 1. Baskı, Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, ts.

5.2.17.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)

Ahmed b. Hanbel’in *el-Müsned* adlı eseri ile Kütüb-i Sitte dışındaki diğer hadis kitaplarına atıf yapılırken kaynakça’da şöyle gösterilir.

Musannifin Meşhur Adı, Tam Adı. *Hadis Kitabının Adı*. Nşr. Neşredenin Adı Soyadı. Toplam Cilt Sayısı, Kaçınıcı Baskı Olduğu, Basım Yeri: Yayıncı, Basım Yılı.

Örnek:

Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybânî. *Müsnedü’l-İmâm Ahmed b. Hanbel*. Thk. Şuayb el-Arnaût, Âdil Mürşid ve diğerleri, 50 cilt, 1. Baskı, Beyrut: Müessesetü’r-Risâle, 1421/2001.

5.2.18. TDV İslâm Ansiklopedisi

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisinden (*DİA*) atıfta bulunulurken kaynakçada şöyle gösterilir:

Madde Yazarının Soyadı, Adı. “Madde Adı (Alt Başlık)”. Ansiklopedi Adı. (Basım Yeri: Yayınevi, Tarihi), Cilt/Sayfa Numarası.

Örnek:

Akün, Ömer Faruk. “Âlî Mustafa Efendi”. *DİA*. (Ankara: TDV Yayınları, 1989), 2/416.

5.2.19. Aynı Yazara Ait Birden Fazla Kaynak

Aynı yazara ait birden fazla kaynak olduğunda ilkinde yazarın soyadı, adı ve kaynağın künyesi verilir. Takip eden kaynaklarda yazarın adı yerine 7 tane yan yana çizgi konur, çizgiden sonra nokta konur ve eserin künyesi verilir.

Örnek:

Karataş, Metin. *İnsan İlişkilerinde Temel Prensipler*. İstanbul: Kalender Yayınları, 1995.

-----, “İnsan Davranışlarının Sosyo-Psikolojik Temelleri”. *Sosyal Psikoloji Dergisi*. C. 5, S. 34 (Güz, 2012), 45-65

ALTINCI BÖLÜM

PARANTEZ İÇİNDE KAYNAK GÖSTERME VE KAYNAKÇA OLUŞTURMA

Parantez içinde kaynaklara atıf yapmak ve kaynakça oluşturmak için *American Psychological Association* (Amerikan Psikoloji Derneği/APA)’nın 6. basımı esas alınmış ancak bazı uyarlamalar yapılmıştır. Burada bulunmayan özel durumlar ve detaylar için buradaki uyarlamalar dikkate alınarak APA 6’dan yararlanılabilir.

6.1. Metin İçinde Kaynak Gösterme

Tez boyunca kullanılan çalışmalara yapılan atıflar parantez içinde verilir, bu kaynakların ayrıntılı künyesine Kaynakça’da yer verilir. Metin içinde yapılan atıflarda parantez içinde yazar, tarih ve sayfa numaraları belirtilir. Metin içinde verilen her kaynak, tezin Kaynakça bölümünde mutlaka yer almalıdır!

6.1.1. Esere Cümle Başında Atıf Yapma

Cümlelerin başında bir esere atıf yapıldığında eserin yazarı/yazarlarının ismi yazılır karşısına parantez içinde eserin tarih ve sayfası yazılır.

Örnek:

Kara (2015: 67) eğitim alanında yaptığı çalışmalarla eski tezleri çürütmüş, yeni bir paradigma geliştirmiştir.

6.1.2. Esere Cümle Sonunda Atıf Yapma

Bir esere cümlelerin sonunda atıf yapılacağı zaman parantez içinde yazarın soyadı, eserin tarihi ve sayfa numarası verilir.

Örnek:

On altıncı yüzyılda Avrupa’da bütün yeni yükselen çıkarları kralların çıkarıyla buluşurdu. Bu bakımdan “on altıncı yüzyılda tüm yollar krala çıkardı” denmiştir (Sabine, 1995: 344)

6.1.3. Bir Esere Peş Peşe Atıf Yapma

Aynı esere peş peşe araya başka bir kaynağa referans vermeden atıf yapıldığı zaman ikinci ve sonraki atıflarda parantez içinde A.g.e. ve sayfa numarasına yer verilir. Şayet aynı sayfaya atıf yapılıyorsa o zaman sayfa numarasına gerek yoktur.

Örnek1:

Düşünce tarihine baktığımızda güneşin altında yeni bir şeyin olmadığı görülür. Her düşünce bir önceki düşüncenin geliştirilmiş veya gözden geçirilmiş bir tekrarıdır (Walker, 2009: 23-25).

Örnek2:

Devletle toplum arasındaki ilişkiyle ilgili farklı görüşler söz konusu olmasına rağmen bu konuyu işleyen tüm filozoflar aynı kaynaktan beslenmişlerdir (A.g.e.: 34).

6.1.4. Tek Eser, Tek Yazar.

Yazarın soyadı, eserin yayımlandığı tarih ve sayfa numarası verilir.

Örnek1:

Özkan (2010: 52) ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile mesleki değerleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Örnek2:

Söz konusu çalışma ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile mesleki değerleri arasındaki ilişkinin incelendiği deneysel bir araştırmadır (Özkan, 2010: 52).

Örnek3:

Özkan, 2010 yılında yaptığı çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile mesleki değerleri arasındaki ilişkiyi ele almıştır (42-53).

6.1.5. Tek Eser, Birden Fazla Yazar

Bir çalışmanın iki yazarı varsa, kaynağa her gönderme yaptığınızda daima her iki yazarın da ismini belirtiniz.

Örnek1:

Okul, eğitim hizmetinin üretildiği bir alt sistemdir (Yıldırım ve Yıldız, 2012: 198).

Örnek2:

Yıldırım ve Yıldız'a (2012: 256) göre okul, eğitim hizmetinin üretildiği bir alt sistemdir.

Bir çalışmaya yazar sayısına göre atıf yapacağınız zaman aşağıdaki tabloyu dikkate alınız!

Tablo 6.1: Temel Atıf Stilleri

Yazar Sayısı	Metin içinde atıf
Tek yazarlı çalışma	(Hodgetts, 2012: 7)
İki yazarlı çalışma	(Kara ve Can, 2009: 3)
Üç yazarlı çalışma	(Kaya, Kara ve Can: 2005: 2)
Dört ve daha fazla yazarlı çalışma	(Adams, vd., 1998: 28)
Kurum	(MEB, 2013: 25)

6.1.6. Yazar Olarak Kurum İsimleri

Yazar işlevi gören kurum isimleri (kuruluşlar, dernekler, devlet daireleri ve çalışma grupları) metin içinde kaynak gösterilirken baş harfleri kullanılır.

Örnek:

Türkçenin en güzel örnekleri Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan sözlükte bulunabilir (TDK, 2017).

6.1.7. Yazarı Belirtilmemiş Çalışmalar

Bir çalışmanın yazarı belirtilmediğinde, çalışmanın adı ve basım yılı belirtilir.

Örnek:

Education History (1969) isimli kitap eğitim alanında dikkate değer bir çalışmadır.

6.1.8. Bir Yazarın Birden Fazla Çalışması

Bir yazarın farklı çalışmalarına atıf yapılırken her birinin tarihi yazılır. Ancak aynı tarihte birden fazla eseri varsa o zaman tarihin sonuna a, b, c gibi harfler konur ve bunlar Kaynakça'da da aynı şekilde belirtilir.

Örnek1:

Bir araştırmada gençlerin boş vakitlerini çoğunlukla televizyon izleyerek geçirdikleri bulunmuştur (Kara, 2005a: 23).

Örnek2:

Yapılan bir çalışmaya göre gençler boş vakitlerini sporla uğraşarak geçirmek yerine sosyal medyada sohbet ederek harcamaktadırlar (Kara, 2005b: 45).

6.1.9. Aynı Soyada Sahip Yazarlar

Aynı soyada sahip iki veya daha fazla yazarın aynı tarihli çalışmalarına referans verildiğinde yazarın soyadından sonra baş harfinin kısaltılmışı da verilir.

Örnek:

Bir araştırmanın bulgularına göre eğitimde başarıyı etkileyen en önemli faktör ailenin ekonomik durumudur (Yıldırım B., 2012: 65). Oysa başka bir araştırmaya göre eğitimi en fazla etkileyen faktör zeka düzeyidir (Yıldırım A., 2017: 33).

6.1.10. Birden Fazla Esere Aynı Anda Referans Verme

Bir konuya birden fazla referans verilmek istendiğı zaman bu eserler aynı parantez içinde alfabetik sırayla verilir, ancak her referans arasına noktalı virgül konur.

Örnek:

Örgütsel bağıllık araştırmalarında sadakat yüksek bir değer olarak tespit edilmiştir (Bal, 2002: 12; Çetin, 2016: 2; Kamil, 1988: 56; Yıldırım ve Kılıç, 1990).

6.1.11. Tarihi Belli Olmayan Eser

Bir eserin baskı tarihi yoksa metin içinde bu esere gönderme yapılırken yazarın ismi yazılıp arkasından virgül konur, bunun arkasından da “tarih yok” anlamında t.y. yazılır.

Örnek1:

Sokrates (t.y.) erdemin bilgi, bilginin erdem olduğuna inanmıştır.

Örnek2:

Bir rivayete göre Plato “mağaradakiler” metaforunu gördüğü bir rüyadan hareketle yazmıştır (Sabine, t.y.: 35).

6.1.12. Yayınlanmamış Tez, Rapor veya Bildiriler

Yayınlanmamış tezlerde, raporlarda veya bildirilerde normal eserlerde olduğu gibi yazarın soyadı, metnin tarihi ve sayfa numarası yazılır.

Örnek:

Kuşlar içgüdülerine kodlanmış bir kuvvet sayesinde yönlerini bulur, bir kıtadan bir kıtaya göç ederler (Çalışkan, 2001: 12-18).

6.1.13. Yasalar veya Anayasa

Yasalarda yasanın tam veya kısaltılmış adı verildikten sonra tarihi ve madde numarası yazılır. Şayet alt maddeye atıf yapılacaksa o zaman araya yatay çizgi konur. Aynı şekilde Anayasaya atıf yapıldığı zaman da Anayasanın adı, tarihi ve varsa madde numarası verilir.

Örnek1:

Kadına karşı şiddetin cezası iki yıldan az olmamak üzere hapis olarak öngörülür (Türk Ceza Kanunu, 2015: 1/3).

Örnek2:

Anayasa göre “egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982: 6).

6.1.14. Yasa Tasarıları veya Anayasa Mahkemesi Kararları

Henüz yasalaşmamış tasarılar atıf verilirken yasayı hazırlayan kurum, yasa tasarısının adı ve tarihi verilir. Yasa tasarısının adı uzunsa kısaltılarak verilebilir. Anayasa Mahkemesi kararlarında tarih, karar ve esas numarası verilir.

Örnek1:

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan her öğrenci 12 yıllık kesintisiz eğitim almak zorundadır (MEB, İlk ve Orta Öğretim Yasa Tasarısı, 2012: 13).

Örnek2:

Vatandaşı yargılarken özgürlük esas, kısıtlama istisna olmalıdır (AYM 4.1.2018 E. 2017/68 K. 2017/535).

6.1.15. İnternet Kaynağı

İnternette bir sayfaya veya çalışmaya atıf yapılacağı zaman şayet yazar varsa önce yazarın soyadı, tarihi ve varsa sayfa numarası verilir. Şayet yazar bilgisi yoksa o zaman metnin başlığı, tarih ve varsa sayfa numarası verilir. Şayet metnin başlığı da yoksa o zaman web sayfasının adresi, tarih ve varsa sayfa numarası verilir.

Örnek1:

Tarihi olayları anlamamanın en iyi yollarından biri karşılaştırmalı tarih yönteminden geçmektedir (Taylan, 2007: 35)

Örnek2:

Tarihi olayları anlamamanın en iyi yollarından biri karşılaştırmalı tarih yönteminden geçmektedir (Tarihi Anlama Yöntemi, 2007: 35)

Örnek3:

Tarihi olayları anlamamanın en iyi yollarından biri karşılaştırmalı tarih yönteminden geçmektedir (www.tarih.org, 2007: 35)

6.1.16. Ansiklopedi Maddesi

Ansiklopedi maddesi yazılırken şayet madde bir yazar tarafından yazılmışsa normal eserlerde olduğu gibi yazarın soyadı, tarih ve sayfa numarası yazılır. Şayet ansiklopedinin tümü tek bir yazar tarafından yazılmışsa o zaman o yazarın soyadı, tarih ve sayfa numarası verilir.

Örnek:

Kuşlar genel olarak soğuk bölgelerden sıcak bölgelere doğru göç ederler (Kaya, 2003: 32).

6.1.17. Gazeteler

Gazetelere yapılan atıflarda şayet bir yazarın yazısına atıf yapılıyorsa o zaman yazarın soyadı, tarih ve sayfa numarası verilir. Gazetede yazarı belli olmayan herhangi bir habere veya bilgiye atıf yapılacaksa o zaman gazetenin adı, tarihi ve varsa sayfa numarası verilir.

Örnek1:

Bugün dünya üzerinde demokrasiyle yönetilen ülke sayısı demokrasiden yoksun ülke sayısını geçmiş durumdadır (Kaya, 2005: 3).

Örnek2:

Demokrasi dünyada hızla yayılıyor (Sabah, 2010: 4).

6.1.18. Mülakatlar/Söyleşiler

Mülakatlarda/söyleşilerde mülakat yapılan kişinin soyadı ve mülakat tarihi yazılır. Kaynakçada yine görüşülen kişinin soyadı yazılır, ardından Mülakat olduğu belirtilir, sonra da mülakatı yapanın adı ve soyadı, yer ve tarih yazılır.

Örnek1:

Kendisiyle yaptığımız söyleşide Ayşe Bingöl (2015) kişilik özelliğinin değişmez yapı taşlarına işaret etmiştir.

Örnek2:

Kendisiyle yapılan bir söyleşide bir uzman kişilik özelliğinin değişmez yapı taşlarına işaret etmiştir (Bingöl, 2015).

6.1.19. Kutsal Kitaplar

6.1.19.1. Kur’ân-ı Kerim

Âyet atıflarında âyetin Arapça metni verilecek ise tırnak içine alınmadan yazılır. Meâl, çift tırnak içinde italik olarak verilir, sûre ve âyet numarası parantez içinde belirtilir. Sûre adlarındaki lââm-ı ta‘rîflere (“el” takılarına) ve uzatmalara (â) riayet edilir. Âyetin çevirisi bir meâlden alınmışsa istifade edilen meâlin ismi, yazarı, yayıncısı ve basım bilgisi Kaynakça’da gösterilir. Çeviri araştırmacıya aitse sadece metin içinde sure adı, sure numarası ve âyet numarası verilir.

Örnek (Çeviri Araştırmacıya Aitse):

Âyetin Arapça metni...

“Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda bu, onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca rablerine güvenirlir.” (el-Enfâl 8/2)

Örnek (Çeviri Bir Meâlden Alınmışsa):

Âyetin Arapça metni...

“Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda bu, onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca rablerine güvenirlere.” (el-Enfâl 8/2)

6.1.19.2. Kitâb-ı Mukaddes

Kitâb-ı Mukaddes pasajlarına atıf yapıldığında, parantez içinde şu bilgilere yer verilir:

Bölüm Adı Bölüm Numarası/Cümle Numarası.

Örnek:

(Yaratılış 1/12)

(Resullerin İşleri 12/10-12)

6.1.20. Hadisler

6.1.20.1. Hadisler (“Kitâb Adı”, Bâb No. Sistemi)

Buhârî, Ebû Dâvûd, İbn Mâce, Tirmizî, Nesâî ve Dârimî’nin hadis kitaplarından biri kaynak gösterilirken parantez içinde “Musannifin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve bâb numarası belirtilir.

(Musannifin Meşhur Adı, “Kitâb Adı”, Bâb Numarası).

Örnek:

(Buhârî, “Menâkıb”, 24)

6.1.20.2. Hadisler (“Kitâb Adı”, Hadis No. Sistemi)

Müslim’in *Sahîh*’i kaynak gösterilirken “Musannifin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve hadis numarası belirtilir. Mâlik b. Enes’in *Muvatta*’ı kaynak gösterilirken “Eserin Meşhur Adı”na yer verilir. Ardından kitâb adı ve hadis numarası belirtilir.

Örnek:

(Müslim, “Ticârât”, 45)

(*Muvatta*’, “Sadaka”, 12)

6.1.20.3. Hadisler (Cilt/Sayfa No. Sistemi)

Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* adlı eseri ile Kütüb-i Sitte dışındaki diğer hadis kitaplarına cilt ve sayfa numarası belirtilerek atıf yapılır.

(Kitap Yazarının Meşhur Adı, *Kitap Adı*, Cilt/Sayfa Numarası)

Örnek:

(Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/289)

6. 2. Parantezli Sisteme Göre Kaynakça Hazırlama

Parantezli referans sistemi kullanıldığı zaman metin içinde kullanılan tüm kaynaklar tezin sonunda yer alan Kaynakçada ayrıntılı biçimde belirtilir. Kaynakçada dergi makaleleriyle kitapların yazımı arasında bazı farklar vardır. Bu hususlara aşağıda ayrıntılı biçimde yer verilecektir. Ancak Kaynakça hazırlanırken alfabetik sıralamada uyulması gereken bazı temel kurallar bulunur. Bu kuralları gördükten sonra eserlerin nasıl yazıldığını göreceğiz.

6.2.1.Kaynakça Hazırlanırken Uyulması Gereken Kurullar

Kural 1: Kaynakçada, kaynaklar soyada göre alfabetik sıraya göre yazılır. Ancak dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır.

-İki yazarın soyadının baş harfine göre yazarlar arasında alfabetik bir düzen oluşturulur.

Örnek:

Brown, J. R., Browning, J. R.'ın önüne geçer. Mac Arthur, McAllister'ın, MacNeil de M'Carthy'nin önüne geçer.

-İsmin yazıldığı dilin kurallarına göre (de, la, du, von gibi) tamlamalar içeren soyadları alfabetik olarak sıralanır.

-Tek bir yazardan birden çok kaynak verilirken tarihe göre eskiden yeniye göre sıralama yapılır.

Örnek:

Yıldırım, B. (2001).

Yıldırım, B. (2002).

-Tek yazarlı kaynakça maddesi, aynı yazarın içinde bulunduğu çok yazarlı bir kaynakça maddesinden önce gelir.

Örnek:

Yıldırım, B. (2001).

Yıldırım, B. ve Elvan, A. (2005).

-Aynı soyadlı yazarların sıralaması isimlerinin baş harfi alfabetik sıralamaya sokularak yapılır.

Örnek:

Yıldırım, B. (2005).

Yıldırım, M. (2005).

Kural 2: Kaynakçada satır ve paragraf araları ve aynı yazara ait birden fazla kaynağa atıf yapılması durumunda aşağıdaki kurallar geçerlidir:

-Kaynakça oluştururken iki kaynak arasında 1.5 boşluk bırakılır. Aynı kaynakta devam eden satır aralarında 1 boşluk bırakılır. Bununla birlikte bir kaynağın alta kayan satırları 1 cm içeriden verilir.

-Aynı yazara ait birden fazla kaynak olduğunda ilkinde yazarın soyadı, adı ve kaynağın künyesi verilir. Takip eden kaynaklarda yazarın adı yerine 7 tane yan yana çizgi konur, çizgiden sonra nokta konur ve eserin künyesi verilir.

Örnek:

Karataş, M. (1995). *İnsan İlişkilerinde Temel Prensipler*. İstanbul: Kalender.

----- (2002). İnsan Davranışlarının Sosyo-Psikolojik Temelleri. *Sosyal Psikoloji Dergisi*, 5(34): 45-65.

6.2.2. Dergilerde (Sürelî Yayınlarda) Yayımlanan Makaleler

Sürelî yayımlarda (dergiler, bültenler) yayınlanan makaleler kitaptan bazı yönleriyle farklılık taşımaktadır. Dergilerde yayınlanan makalelerde cilt ve sayı bilgisinden sonra iki nokta üst üste konur ve makalenin yer aldığı sayfalar belirtilir.

6.2.2.1. Tek Yazarlı Dergi Makalesi

Örnek:

Kaya, A. (2005). Ruh Sağlığını Etkileyen Faktörler. *Sosyal Psikoloji Dergisi*, 25(45): 35-50.

6.2.2.2. İki Yazarlı Dergi Makalesi

Örnek:

Klimoski, R. & Palmer, D. (1993). The ADA and the Hiring Process in Organization. *Consulting Psychology Journal*, 45(2): 10-36.

6.2.2.3. Üç Yazarlı Dergi Makalesi

Örnek:

Dilmaç, B., Kulaksızoğlu, A. ve Ekşi, H. (2007). Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği İle Sınanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(32): 1221-1261.

6.2.2.4. Dört ve Daha Fazla Yazarlı Dergi Makalesi

Örnek:

Morera, O. F., vd. (2006). Social Problem Solving Predicts Decision Making Styles, *Personality and Individual Differences*, 41(67): 307-317.

6.2.2.5. Basımda Olan Dergi Makalesi

Örnek:

Zuckerman, M. & Kiefer, S. C. (basımda). Race Differences in Face-Ism: Does Facial Prominence Imply Dominance? *Journal of Personality and Social Psychology*.

6.2.3. Kitap ve Kitap Bölümleri

Kitaplarda da dergilerde olduğu gibi yazarın soy ismi, ismi ve tarihten sonra eser adı yazılır. Ancak bazı farklılıklar vardır. Kitaptaki bir bölüme kaynakçada yer verildiğinde dergi makalelerinde olduğu gibi sayfa numaraları yazılır.

6.2.3.1. Bir Kitabı Kaynak Gösterme

Örnek:

Mitchell, T. R. & Larson, J. R. (1987). *People in Organizations: An Introduction to Organizational Behavior*, (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

6.2.3.2. Kitaptan Bir Bölümü Kaynak Gösterme

Örnek1:

Sternberg, R. J. (2005). Creativity. In K. J. Holyoak, R. G. Morrison (Eds.), *Cambridge Handbook Of Thinking And Reasoning*, New York, NY: Cambridge University Press, 351-370.

Örnek2:

Kemal, D. (2010). Medyada Yapılan Reklamların Seçmen Davranışı Üzerindeki Etkisi. S. Coşkun (Der.), *Türkiye’de Seçim Kampanyaları*, Ankara: Orion, 230-245.

6.2.3.3. Kurum Adına Yayınlanan Kitap

Örnek:

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Adım Adım ÖSS Tercih Danışmanlığı Kaynak Kitabı*. Ankara.

6.2.4. Ansiklopedi veya Sözlük

Örnek:

Gürün, O. A. (2001). *Psikoloji Sözlüğü* (2. bs., C.1-3). İstanbul: İnkılâp.

6.2.5. Başka Bir Dilden Çevrilmiş Eser

Örnek:

Johnson, A. P. (2014). *Eylem Araştırması El Kitabı* (Y. Uzuner, M. Ö. Anay, Çev.). Ankara: Anı.

6.2.6. Toplantı ve Sempozyumlarda Sunulan Bildiriler

Örnek:

Karadağ, E., Aypay, A. ve Baloğlu, N. (2010, Mayıs). Eğitim Yönetimi Araştırmalarına Analitik Bir Bakış: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi’nin Analizi. 5. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*. Gazi Üniversitesi, Ankara.

6.2.7. Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

Örnek1:

Özgenel, M. (2017). *Okul yöneticilerinin yaratıcı ve eleştirel düşünme eğilimleri ile karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler örüntüsü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karadağ, E. (2009). *Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelemesi; Bir durum çalışması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Örnek2:

Hill, T. V. (1999). *The relationship between critical thinking proficiency and decision making skill in prospective respiratory care practitioners* (Unpublished PhD Dissertation). The University of Dayton, Ohio.

6.2.8. Yayınlanmamış Çalışmalar

Örnek:

Karataş, C. (t.y.). Eleştirel Düşünceye Göre Söylem Analizi. Yayınlanmamış makale taslağı.

6.2.9. Gazete Yazıları veya Haberleri

Örnek1:

Kaya, C. (2004, 13 Eylül). Dünyada Özgürlükler Hızla Yayılıyor. *Hürriyet*.

Örnek2:

Hürriyet (2005, 10 Ekim). Her Yerde Demokrasi Var.

6.2.10. Yasa ve Yönetmelikler

Örnek:

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, *T.C. Resmi Gazete*, 10705, 12 Ocak 1961.

6.2.11. İnternet

Örnek:

Kurt, C. (2008). Üniversiteye Hazırlanan Gençlerin Çalışma Tempoları. *Fen Eğitimi Dergisi*, 5(2). <http://www.tused.org/in-temet/tufed/default13.asp> [5 Mayıs].

6.2.12. Mülakatlar/Söyleşiler

Örnek:

Kayhan, M. (2004). *Mülakat*. Burcu Çavdar, İstanbul, 12 Mart.

6.2.13. Kutsal Kitaplar

6.2.13.1. Kur'ân-ı Kerim

Âyet atıflarında kaynakça'da şöyle gösterilir:

Meâl Adı. trc. Tercüme eden Adı Soyadı. Basım Yeri: Yayıncı, x. Basım, Basım Yılı.

Örnek:

Kur'ân-ı Kerîm Meâli. trc. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2000.

6.2.13.2 Kitâb-ı Mukaddes

Kitâb-ı Mukaddes pasajlarına atıf yapıldığında kaynakça'da şöyle gösterilir:

Kitap Adı. Basım Yeri: Yayıncı, X. Basım, Basım Yılı.

Örnek:

Kitâb-ı Mukaddes. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 3. Basım, 2013.

6.2.14 Hadisler

Hadis kitapları Kaynakça'da şöyle gösterilir.

Musannifin Meşhur Adı, Tam Adı. *Hadis Kitabının Adı.* nşr. Neşreden Adı Soyadı. Toplam Cilt Sayısı, Kaçınıcı Baskı Olduğu, Basım Yeri: Yayıncı, Basım Yılı.

Örnek:

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. *el-Câmi'u's-sahîh.* nşr. Muhammed Zühayr b. Nâsır. 9 Cilt, 3. Baskı, Beyrut: Dâru Tavki'n-Necât, 1425/2004.

EKLER
ÖRNEK TEZ ŞABLONLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ İÇİN ÖRNEK ŞABLON

(DIŞ KAPAK İÇİN ÖRNEK)

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

..... **ANABİLİM DALI**

..... **BİLİM DALI**

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

OKUL MÜDÜRLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ

YETERLİKLERİ İLE YAŞAM BOYU ÖĞRENME

YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN

İNCELENMESİ

(16 punto ve 1,5 satır aralığı)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

(14 punto)

Hilal GÜRKAN

(14 punto)

İstanbul

Ekim-2017

(Tez savunmanın yapıldığı Ay-Yıl)

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

(İÇ KAPAK İÇİN ÖRNEK)

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

..... **ANABİLİM DALI**

..... **BİLİM DALI**

(14 punto)

OKUL MÜDÜRLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ

YETERLİKLERİ İLE YAŞAM BOYU ÖĞRENME

YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN

İNCELENMESİ

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

(12 punto)

Hilal GÜRKAN

(12 punto)

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

(12 punto)

İstanbul

Ekim-2017

(Tez savunmanın yapıldığı Ay-

Yıl)

(12 punto ve 1,5 satır aralığı)

(SIRT YAZISI İÇİN ÖRNEK)

**OKUL MÜDÜRLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ YETERLİKLERİ İLE
YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Hilal GÜRKAN

Ekim-2017

(JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI İÇİN ÖRNEK)

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Anabilim Dalı,
..... Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul
edilmiştir.

Danışman Akademik Ünvan Adı SOYADI (Islak İmza)
.....

Üye Akademik Ünvan Adı SOYADI (Islak İmza)
.....

Üye Akademik Ünvan Adı SOYADI (Islak İmza)
.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Islak İmza

Prof. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

(BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ İÇİN ÖRNEK)

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri İle Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Islak İmza

Hilal GÜRKAN

(ÖNSÖZ İÇİN ÖRNEK)

ÖN SÖZ

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN'a, eğitim alanında dersleriyle bize vizyon katan çok değerli hocamız Prof. Dr. Münevver ÇETİN'e, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen sevgili eşim Yakup GÜRKAN'a ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

Hilal GÜRKAN
İstanbul-2017

(ÖZET İÇİN ÖRNEK)

ÖZET

OKUL MÜDÜRLERİNİN TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ YETERLİKLERİ İLE YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hilal GÜRKAN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

Ekim, 2017 - 125 Sayfa

(14 punto, ortalı ve 1,5 satır aralığı)

Çalışmanın amacı okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada Nicel Araştırma modellerinden korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Beykoz, Kadıköy, Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel; ilköğretim, ortaokul ve lise kurumlarındaki toplam 390 okul müdürü oluşturmaktadır. Belirlenen ilçelerin büyüklüğü ve 390 okul müdürüne ulaşmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 150 okul müdürüyle sınırlandırılmıştır. Verilerin toplanmasında Banoğlu (2011) tarafından geliştirilen “Teknoloji Liderliği Yeterliliği Ölçeği” ile Uzunboylu ve Hürsen (2011) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliliği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde verilere yönelik frekans ve yüzde dağılımı alınmıştır. Okul müdürlerinin yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Değişkenler arasında farklılığı ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda dağılım normal olduğundan t testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı bulunması durumunda Scheffe (Çoklu Karşılaştırma) testi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Teknolojik Liderlik, Öğrenme, Yaşam Boyu Öğrenme

(ABSTRACT İÇİN ÖRNEK)

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SCHOOL LEADERSHIP COMPETENCIES OF TECHNOLOGY LEADERSHIP AND THE LIFELONG LEARNING COMPETENCIES

Hilal GÜRKAN

Master, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Yusuf ALPAYDIN

October, 2017 - 125 Pages

(14 punto, ortalı ve 1,5 satır aralığı)

The aim of this study is to examine the relationship between the school leadership's qualifications for technology leadership and lifelong learning competencies. In this study, correlation method was used from Quantitative Research Models. Beykoz, Kadıköy, Üsküdar District National Education Directorate of the universe of the research connected to the official and private; primary school, junior high school and high school institutions. Considering the size of the districts identified and the economic difficulty and time constraints of accessing 390 schoolmembers, the research group was limited to 150 school principals. The "Technology Leadership Qualification Scale" developed by Banoğlu (2011) and the "Lifelong Learning Competency Scale" developed by Uzunboylu and Hürsen (2011) were used to collect the data. In the first part of the scale, frequency and percentage distribution for the data were taken. The arithmetic mean and the standard deviation for determining the competences of school principals were used. One-way analysis of variance (ANOVA) was used to compare t-test and double variable groups in order to show the difference between the variables.

Keywords: Leadership, Technological Leadership, Learning, Lifelong Learning

(İÇİNDEKİLER BÖLÜMÜ İÇİN ÖRNEK)

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1.Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3.Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME	7
2.1.Lider ve Liderlik Kavramı	7
2.1.1.Lider Yönetici Farkı	7
2.1.2.Liderlik Teorileri	8
2.1.2.1.Özellik Teorisi.....	8
2.1.2.2.Davranışsal Liderlik Teorileri	9
2.1.2.3.Durumsal Liderlik Teorileri	9
2.2.Teknoloji Liderliği.....	13

2.2.1.Teknoloji ile İlgili Temel Kavramlar.....	15
2.2.2.Eğitimde Teknolojik Gelişmeler	16
2.2.3.Teknoloji Kültürü	17
2.2.4.Öğretmenin Teknoloji Liderliği	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	73
3.1.Araştırmanın Modeli.....	73
3.2.Evren ve Örneklem	73
3.3. Veri Toplama Araçları	73
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	74
3.3.2.Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Ölçeği.....	74
3.3.2.Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliği Ölçeği.....	75
3.4. Verilerin Toplanması	75
3.5. Verilerin Çözümlemesi	76
3.5. VerilerinYorumlanması	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI	77
4.1. Demografik Bilgiler.....	77
4.2. Teknoloji Liderliği.....	78
4.2.1.Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri.....	78

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA	102
5.1.Genel Değerlendirme ve Tartışma.....	102
5.2.Araştırmanın Anlattıkları.....	115

SONUÇ.....	125
-------------------	------------

KAYNAKÇA.....	133
----------------------	------------

EKLER	147
--------------------	------------

ÖZGEÇMİŞ	153
-----------------------	------------

(TABLO LİSTESİ İÇİN ÖRNEK)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Örgün ve Yaygın Eğitim Katılım Oranları	48
Tablo 2.2: 2017 Yılı Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Planı	57
Tablo 3.1: Ölçekler Puan Aralıkları Tablosu.....	76
Tablo 4.1: Okul Müdürlerinin Demografik Bilgileri Frekans Ve Yüzde Değerleri	77
Tablo 4.2: Yaşlarına Göre Ölçek Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları	81
Tablo 4.3: Kıdemlerine Göre Ölçek Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları.....	83
Tablo 4.4: Branşlarına Göre Ölçek Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları	87
Tablo 4.5: Okul Müdürlerinin Çalıştıkları Okul ANOVA Testi Sonuçları	88

.....

(ŞEKİLLER İÇİN ÖRNEK)

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	1.1:	Kadınların	Meclisteki	Temsil	Oranı
.....28					
Şekil	1.2:	Yerel	Yönetimlerde	Kadın	Temsili
.....28					
Şekil	1.3:	Belediyeler	Tarafından	Yürütülen	Etkinliklere Katılma Durumu
.....136					
Şekil	2.1:	Belediye	Faaliyetlerine	Katılma	Durumu
.....137					
Şekil	2.2:	Belediye	Politikalarına	İlişkin	Kanaatler.....137
Şekil	2.3:	Kent	Konseylere	Katılım	Durumu
.....139					

.....

(KISALTMALAR İÇİN ÖRNEK)

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
BT	: Bilişim Teknolojileri

.....

(GİRİŞ BÖLÜMÜ İÇİN ÖRNEK)

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Günümüzde teknolojinin hızla geliştiği, bu gelişimin hayatta her alanda etkili olduğu görülmektedir. Teknoloji yaygınlığı bilginin kolay paylaşımını teşvik etmekte, iletişimi kolaylaştırmakta, bir işin daha az enerji ile kısa süre içinde yapılmasını sağlamaktadır. Tüm bunların hayatı kolaylaştırıcı yönü bulunmaktadır (Şentürk vd., 2011: 66). Teknolojinin gelişimi küreselleşmeyi beraberinde getirmiş bunun bir sonucu olarak da; “sınırlar arası ekonomik, politik ve sosyo-kültürel ilişkilerin kurulması ve devam ettirilmesinde coğrafi mesafelerin daha az önemli hale geldiği bir dünyada yaşama” görüşü ortaya çıkmıştır (Şenel ve Gençoğlu, 2003: 45). Bu hızlı değişim bilgi ve teknolojiye üretim temellerinin atılacağı yer olan eğitim kurumlarını da değişime ve gelişime zorlamaktadır. Bu açıdan eğitim kurumları yöneticilerinden geleneksel yaklaşımları bırakıp yenilikçi bir anlayış içinde olması beklenmektedir. Özellikle eğitim ortamlarında zenginleştirilmiş teknolojik imkanların mevcudiyeti ve bu konuda destekleyici tavırlar, beklenen özellikler arasında öne çıkmaktadır (Can, 2003: 94). Bu nedenle, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı’nın (OECD) yayınladığı bir rapora göre, ülkelerin çoğu, yüksek kalitede öğrenme ve öğretim hizmeti sağlamak, bireyleri modern toplumun gerekliliklerine göre donatmak ve onların sosyal ve ekonomik başarıları için okullara önemli ölçüde BT yatırımı yapmaktadır (MEB, 2007: 1).

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve araştırmanın önemi bölümlerine yer verilmiştir.

.....

1.1.Problem

Eğitimsel “reform ve yeniden yapılanma” çalışmaları anahtar bir değişken olarak tanımlamakta okul müdürlerinden birçok yeterliklere sahip olması beklenmektedir (Şimşek, 2008: 71). Çalışanlardan kendini ayırmayan onlarla birlikte hareketi önemseyen motive edici ve hedefe yönlendirici özellikleri olan, farklı fikirler ve arayışlar içinde görüşlere saygı duyan, birlikte hareket ettiği kişilere vizyon kazandırabilen kişiler için liderlik özelliklerini taşıyor denebilir (Eroğlu, 2013: 111). Bu açıdan önemli kurumsal kimlikleri olan okulların etkin yönetimi, eğitimde yüksek kalite ve standartların gelişimi için önemlidir. Her okulda karşılaşılabilen problemler ve çıkış yolları farklı olsa bile okulların hedefleri ortaktır. Bu hedeflere ulaşmak liderlik becerisi gerektirir (Bakioğlu, 2016: 1). Artık çağın gerektirdiği donanıma sahip okul müdürleri tercih edilmektedir. Bu yönüyle okul müdüründe liderlik özellikleri de istenmektedir. Özellikle 1980 yılından itibaren çağın hızla gelişmesinden etkilenecek farklı liderlik yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Bu yeni yaklaşımlardan bazıları; kültürel lider, vizyoner lider, öğretimsel lider, moral lider, dönüşümcü lider, öğrenen liderdir (Çelik, 2003: 1). Farklı bakış açısına sahip olan bu yaklaşımlar için liderdeki davranış özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Teknoloji liderliği de bu davranışsal yöne bir örnek olarak verilebilir.

Günümüzde bilimin ve teknolojinin hızlı gelişimi toplum ve bireylerinde gelişimini desteklemektedir. Bu durumdan etkilenen sosyal kurum ve kuruluşlardan yapısal ve fonksiyonel açıdan değişim beklenmektedir. İletişim araçlarının, bilgisayar teknolojisinin, uluslararası ilişkilerin, yeni buluşların, fen ve teknik alanlarındaki gelişimlerin etkilediği kişiler meslek yaşantılarını ve edindikleri bilgileri bu sayede devamlı değiştirmek ve yeniden yapılandırmak durumundadırlar (Bilgin, 2004: 83). Bu yönüyle okul müdüründen beklenen liderlik yeterlikleri arasında teknoloji liderliği yeterliği de sayılabilir.

.....

1.2. Amaç

Çalışmanın temel amacı okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca araştırmamızda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ne düzeydedir?
2. Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri; cinsiyet, yaş, kıdem, yöneticilik kıdemi, mezuniyetleri, branşı, okul kademesi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Okul müdürlerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri hangi düzeydedir?
4. Okul müdürlerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri; cinsiyet, yaş, kıdem, yöneticilik kıdemi, mezuniyetleri, branşı, okul kademesi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Dünyadaki insanların teknolojik kavramları anlama ve kullanma becerilerine sahip olmaları yaşam standardı açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Şenel ve Gençoğlu, 2003: 45). Bu yönüyle toplumun gelişimine katkıda bulunan eğitim kurumu liderlerinin teknoloji liderliği yeterliklerinin bulunması gerekmektedir.

Teknolojinin hızla gelişimi dijital çağın getirdiği yenilikçilik, yaratıcılık ve inovasyon işbirliklerini gerektiren becerileri teşvik eden öğrenme kültürünün, eğitimin her alanında nüfuz etmesiyle, okul yöneticilerini bazı yeterliliklere ve donanımlara sahip olmaya zorlamış, eğitim üzerindeki etkilerinin ve okuldan beklentilerin artmasına neden olmuştur. Okul yöneticilerinin vizyon sahibi etkili bir öğretim lideri olarak eğitim ve öğretim ilgili tüm süreçlerde aktif rol almaları ve kurumlarındaki öğretmenlere, öğrencilere ve çalışanlara ilham kaynağı olacak şekilde hareket etmeleri, akademik ve idari hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için eğitime teknoloji entegrasyonunu sağlayarak öğretmenlerden beklenen FATİH projesinde hedeflenen dijital bilgi, beceri ve yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması için teknoloji donanımlı öğrenme merkezlerinin yaratılması, teknolojiyi yeterli ve yaratıcı bir

biçimde kullanmaları gerekmektedir. Günümüzde bilgi teknolojisindeki hızlı değişim ve gelişmeler, kişilerin sürekli öğrenmeye ihtiyaç duymalarına yol açmakta yeni öğrenme yollarının bilgi teknolojileri ile desteklenmesini ve geliştirilmesini adeta zorunlu kılmakta, her yerde ve her zaman eğitim olarak tanımlanan yaşam boyu öğrenmenin önemini gün geçtikçe daha da arttırmaktadır.

.....

1.4. Varsayımlar

.....

1.5. Sınırlılıklar

.....

1.6. Tanımlar

.....

İKİNCİ BÖLÜM

TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME

Bu kısımda liderin tanımı ve liderlik kuramları açıklanmaya çalışılmış liderin yöneticiden ayrılan yönleri belirtilmiştir. Kuramsal açıdan ise geleneksel ve çağdaş yaklaşımlar ele alınmış temel teoriler incelenmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramı ve yaşam boyu öğrenme yeterlikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca teknoloji liderliği kavramı ve yaşam boyu öğrenme kavramı, ilgili araştırmalarla açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Lider ve Liderlik Kavramı

“Yol, tarık, patika ya da denizde geminin rotası” anlamını ifade eden Anglo-Saxon bir sözcük olan *laed*, İngilizce; *leader*, *leadership* ve *lead* sözcüklerinin de kökenini oluşturmaktadır (Adair, 2012: 44). Liderlik (*leadership*) sözcüğü İngilizcede *leith* kökünden gelmektedir. Bu kelimenin anlamı bir zümrenin diğer bir zümrenin üzerinde egemen olmasını ya da onu yenmek için çaba göstermesi olarak tanımlanmaktadır (Ceylan, 2012: 15). Liderlik kelimesi literatüre on dördüncü yüzyılda girmiş ve araştırmacılar liderliğin tanımını kendi bakış açılarına göre yapmışlardır (Eroğlu, 2013: 106). Bu tanımlara göre lider, bir grup insanın kendi kişisel ve grup amaçlarını gerçekleştirmek üzere takip ettikleri, onun isteği, emir ve talimatı doğrultusunda davrandıkları kişidir (Koçel, 2011: 569). Liderlik, insanları etkileme sanatıdır. Lider ise, kendi istek ve iradesini, diğer insanlara, onların saygı, güven, itaat ve bağlılıklarını kazanarak, kabul ettirebilme yeteneğini gösteren kişidir (Eroğlu, 2013: 106; Celep, 2004: 3)

2.1.1. Lider Yönetici Farkı

Yöneticilik ile liderlik iç içe geçmiş birçok zamanda birbirinin yerine kullanılan kavramlar olmasına rağmen birbirinden çok farklı kavramlardır. Bazı özelliklerle birbirinden ayrılmaktadır. Bu özellikler ayırt edicidir ve bu sayede lideri farklılaştırmak mümkün olabilir (Özler, 2013: 95). Yönetim bir örgütte yönetim

faaliyetlerini kapsar. Hedeflenen amaçlara varmak için yönetim süreçlerini sürdürme işidir. Bu işi gerçekleştiren kişiye ise yönetici denir (Bayrak, 2011: 75). Yönetimin amacı; kurumun amaçları doğrultusunda kaynakları verimli şekilde kullanmak, kontrol etmek ve hedeflenen sonuçlara en ekonomik yoldan ulaşmaktır (Bursalıoğlu, 2012: 16).

Örgütte yönetim görevini sürdüren her yönetici liderlik özelliklerini taşımayabilir. Bunun dışında kişiler yönetici olmasa da grubu yönetme ve yönlendirme yeteneğine sahip olabilir. Yönetici olmada ana unsur bir makama sahibi olmaktır. Liderlik için yönetici olmak şart olmadığı gibi bir makama ihtiyaç yoktur. Bu yönden işletmede en alt kademede çalışmış birey bile örgüt içinde liderlik özelliklerini taşıyor olabilir. Yönetici gücünü bulunduğu pozisyondan ve mevkisinden, lider gücünü ve etkinliğini kişisel özelliklerinden alır. Bu durum ortamına ve koşullarına bağlı olarak değişebilmektedir. Liderler için aynı zamanda yöneticidir denebilir. Çünkü liderler yönetici özelliği olan sözünü dinletme, iş yaptırabilme, grubu yönlendirebilme özelliklerine sahiptir. Bundan farklı olarak ise yöneticiler ise bu liderlik özelliklerini taşımayabilir. Yani yöneticilerin tamamı başkalarını etkileyemeyebilir, onları yönlendiremeyebilir. İdeal olanın ise yöneticilerin etkileme özelliğini taşıyor olmasıdır (Özler, 2013: 97).

2.1.2.Liderlik Teorileri

Liderlik kavramını açıklamaya yönelik birçok teori ileri sürülmüştür (Eroğlu, 2013: 107). Bu teorilerin temel amacı lideri ve özellikleri açıklamaya çalışmaktır. Bu konuda yapılan çalışmalar 1930-1950 arası özellik teorisi, 1950-1960 arası davranışsal teoriler ve 1960-1970 arası durumsallık teoriler olmak üzere üç farklı teoriden söz etmektedir (Metcalf et al., 2008: 586). Bu teorileri destekleyen ya da eleştiren birçok araştırma bulunmaktadır.

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Beykoz, Kadıköy ve Üsküdar ilçelerindeki okullarda “Teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterliklerini arasındaki ilişkiyi” ele alan bu araştırmada Nicel Araştırma modellerinden korelasyon ve regresyon teknikleri esas alınmıştır. Korelasyon tekniği, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelenmesidir (Büyüköztürk, vd. 2016). Regresyon tekniği ise değişkenlerin birbirini yordama gücünü tespit etmek için kullanılmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Beykoz, Kadıköy, Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarındaki toplam 390 okul müdürü oluşturmaktadır. Belirlenen ilçelerin büyüklüğü ve 390 okul müdürüne ulaşmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 150 okul müdürüyle sınırlandırılmıştır.

Kolayda örnekleme yöntemi ile 150 okul müdürü belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yönteminde kolayca ulaşılabilir birimleri seçmek suretiyle bir örnek oluşturulmaya çalışılır. Örneklemede birimlerinin seçimi görüşmecisi tarafından doğru zamanda doğru yerde bulunan birimler, gönüllü katılımcılar arasından yapılır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Banoğlu (2011) tarafından geliştirilen “Teknoloji Liderliği Yeterliliği Ölçeği” ile Uzunboylu ve Hürsen (2011) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliliği Ölçeği” kendilerinden gerekli izin alınarak kullanılmıştır. Okul müdürlerine uygulanacak bu ölçeğin ilk kısmında okul müdürlerinin kişisel bilgileri, ikinci kısımda ise okul müdürlerinin teknolojik yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için sorular yer almaktadır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Okul müdürlerinin demografik bilgileri ölçmek için oluşturulan soru formudur. Kişisel değişkenleri ile ilgili cinsiyet, branş, mesleki kıdem, yöneticilikteki kıdem, okul kademesi yaş, değişkenlerini içeren sorular yer almaktadır.

3.3.2. Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterliliği Ölçeği

Bu ölçeğin orijinali “*Principals Technology Leadership Assessment*” adıyla, Amerikan Araştırma Enstitüsü (AIR) ve teknoloji liderliği İleri Araştırmalar Merkezi (CASTLE) tarafından Iowa State Üniversitesi’nin katkısıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları NETS-A olarak bilinen 6 teknoloji liderliği boyutundan oluşmaktadır. Orijinal ölçeğin kapsam geçerliği uzmanların değerlendirme puanlarına başvurularak sağlanmış ve iç tutarlık güvenirliği için Cronbach alpha katsayısı incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.95$ bulunmuştur. Ancak “verimlilik ve profesyonel” uygulama boyutunun iç tutarlılık güvenirliği $\alpha=.65$ olarak bulunmuştur (Castle, 2009). Ölçeğin puanlamasında ortalama puanlar, “hiç” seçeneğine -2 puan, “az oranda” seçeneğine -1 puan, “kısmen” seçeneğine 0 puan, “önemli oranda” seçeneğine 1 puan, “Tamamen” seçeneği 2 puan verilmek suretiyle hesaplanmıştır. -2’ye yakın değerler zayıflığı ifade ederken, 2’ye yakın değerler güçlü teknoloji liderliği belirtmektedir. Ortalamanın pozitif veya negatif tarafta kalması okul müdürünün kişisel bilgi ve beceri düzeyi ya da fırsat yetersizliği konularında yorum yapılmasını kolaylaştırmaktadır (Castle, 2009).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde saha araştırmasının sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilecektir. Öncelikle araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler analiz edilecek, ardından da araştırmanın temel sorusu olan konularla ilgili veriler üzerinde durulacaktır.

4.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.1: Okul Müdürlerinin Demografik Bilgileri Frekans Ve Yüzde Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	100	66.7
	Kadın	50	33.3
Yaş	23-35 yaş	33	22.0
	36-44 yaş	69	46.0
	45 yaş ve üz.	48	32.0
Kıdem	1-10 yıl	32	21.3
	11-20 yıl	85	56.7
	21 yıl ve üz.	33	22.0
Yöneticilik Süresi	1-2 yıl	40	26.7
	3-4 yıl	58	38.7
	5 yıl ve üz.	52	34.7
Mezuniyet	Lisans	112	74.7
	Yüksek Lisans	38	25.3
Branş	Sınıf Öğretmeni	37	24.7
	Fen ve sosyal	58	38.7
	Diğer	55	36.7
Okul Kademesi	İlkokul	56	37.3
	Ortaokul	43	28.7
	Lise	51	34.0
	Toplam	150	100.0

Tablo 4.1.'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan 150 okul müdürünün 100'ü (%66.7) erkek, 50'si (%33.3) kadındır. 33'ü (% 22.0) 23-25 yaş arasında, 69'u (%46.0) 36-44 yaş arası, 48'i (%32.0) 45 yaş ve üzeridir. 32'si (% 21.3) 1-10 yıl, 85'i (%56.7) 11-20 yıl, 33'ü (% 22.0) 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. 40'ı (%26.7) 1-2 yıl, 58'i (%38.7) 3-4 yıl, 52'si (%34.7) 5 yıl ve üzeri yöneticilik tecrübesine sahiptir.

.....

4.2.2. Okul Müdürlerinin Cinsiyetlerine Göre Teknoloji Liderliği Yeterlikleri

Okul müdürlerinin cinsiyetlerine göre teknoloji liderliği yeterlikleri Tablo 4.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.2: Okul Müdürlerinin Cinsiyetlerine Göre Teknoloji Liderliği Yeterlikleri t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
VL	Erkek	100	47.76	7.327	.733	1.276	148	.204
	Kadın	50	45.88	10.499	1.485			
DÇÖK	Erkek	100	12.43	2.105	.210	1.331	148	.185
	Kadın	50	11.92	2.415	.341			
MGM	Erkek	100	32.54	4.721	.472	1.286	148	.201
	Kadın	50	31.34	6.533	.924			
SG	Erkek	100	11.80	2.079	.208	1.846	148	.067
	Kadın	50	11.04	2.885	.408			
DV	Erkek	100	24.95	4.120	.412	1.557	148	.122
	Kadın	50	23.68	5.716	.808			
Toplam	Erkek	100	12.,48	18.218	1.822	1.551	148	.123
Ölçek	Kadın	50	123.86	25.521	3.609			

$p < .05$

Tablo 4.2.'de görüldüğü üzere okul müdürlerinin demografik özelliklerinden cinsiyet değişkenine göre teknolojik yeterliliklerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden bağımsız grup t testi kullanılmıştır. Test

sonucunda okul müdürlerinin teknolojik yeterliliklerinde cinsiyet değişkeninin toplam ölçek ile hiçbir alt boyutta anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

.....

4.2.3. Okul Müdürlerinin Yaşlarına Göre Teknoloji Liderliği Yeterlikleri

Okul müdürlerinin yaşlarına göre teknoloji liderliği yeterlikleri Tablo 4.3.'de verilmiştir.

Tablo 4.3: Okul Müdürlerinin Yaşlarına Göre Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ANOVA Testi Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Yaş	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
VL	23-35 yaş	33	43.36	8.425	G.Arası	792.392	2	396.196	5.800	.004
	36-44 yaş	69	47.13	8.333	G.İçi	10040.942	147	68.306		
	45 yaş ve üz.	48	49.73	8.052	Toplam	10833.333	149			
	Toplam	150	47.13	8.527						
DÇÖ K	23-35 yaş	33	11.09	2.454	G.Arası	64.448	2	32.224	7.087	.001
	36-44 yaş	69	12.39	2.009	G.İçi	668.412	147	4.547		
	45 yaş ve üz.	48	12.88	2.069	Toplam	732.860	149			
	Toplam	150	12.26	2.218						
MGM	23-35 yaş	33	29.36	5.994	G.Arası	413.348	2	206.674	7.725	.001
	36-44 yaş	69	32.20	5.175	G.İçi	3932.712	147	26.753		
	45 yaş ve üz.	48	33.96	4.524	Toplam	4346.060	149			
	Toplam	150	32.14	5.401						
SG	23-35 yaş	33	10.64	2.219	G.Arası	35.753	2	17.877	3.207	.043
	36-44 yaş	69	11.74	2.380	G.İçi	819.420	147	5.574		
	45 yaş ve üz.	48	11.90	2.425	Toplam	855.173	149			
	Toplam	150	11.55	2.396						
DV	23-35 yaş	33	21.88	5.749	G.Arası	377.587	2	188.794	9.383	.000
	36-44 yaş	69	24.58	4.487	G.İçi	2957.806	147	20.121		
	45 yaş ve üz.	48	26.27	3.363	Toplam	3335.393	149			
	Toplam	150	24.53	4.731						
Topla m Ölçek	23-35 yaş	33	116.3	22.233	G.Arası	6642.111	2	3321.056	8.249	.000
	36-44 yaş	69	128,0	20.698	G.İçi	59181.682	147	402.596		
	45 yaş ve üz.	48	134.7	17.401	Toplam	65823.793	149			
	Toplam	150	127.6	21.018						

p<.05

Tablo 4.3.'de görüldüğü üzere okul müdürlerinin demografik özelliklerinden yaş değişkenine göre teknolojik yeterliliklerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Test sonucunda okul müdürlerinin teknolojik yeterliliklerinin yaş değişkeninde toplam ölçek ile tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde araştırmaya ilişkin sonuçlara, tartışmalara ve bulgular üzerinden düzenlenen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma

Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterliklerine ilişkin uygulanan ölçek sonucunda tüm alt boyutu madde puanlarının güçlü düzeyde olduğu görülmüştür.

Okul müdürlerinin demografik özelliklerinden cinsiyet ve mezuniyet değişkenine göre teknolojik yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Test sonucunda okul müdürlerinin teknolojik yeterliliklerinde cinsiyet değişkeninin toplam ölçek ile hiçbir alt boyutta (Vizyoner liderlik, Dijital çağ öğrenme kültürü, Mesleki gelişimde mükemmellik, Sistematik gelişim, Dijital vatandaşlık) anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Bu sonuca benzer şekilde Akbaba-Altun ve Gürer'in (2008) okul yöneticilerinin BT sınıflarına yönelik rollerini algılama düzeylerinin; cinsiyet, görevi, eğitim durumu, kıdemi, katıldıkları hizmet-içi eğitimlerinin sayısı ve bilgisayar kullanımlarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçtan farklı olarak Usluel, Mumcu ve Demiraslan (2007), Lisansüstü mezuniyete sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre derslerinde teknolojiden yararlanma düzeylerini daha yüksek olarak saptamıştır. Bu da bize uzmanlık ve bilgi düzeyi arttıkça teknolojiden daha fazla yararlanıldığını göstermektedir.

Okul müdürlerinin demografik özelliklerinden yaş değişkenine göre teknolojik yeterliliklerinde toplam ölçek ile tüm alt boyutlarda (Vizyoner liderlik, Dijital çağ öğrenme kültürü, Mesleki gelişimde mükemmellik, Sistematik gelişim, Dijital vatandaşlık) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Söz konusu farklılığın 23-35 yaş ile diğer gruplar arasında olduğu, en yüksek teknolojik yeterliklerin 45 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür.

.....

5.2. Araştırmanın Anlattıkları

1. Çalışmada yaşam boyu öğrenme ile teknoloji liderliği arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Teknoloji liderliğinin günümüz değişen koşullarında çağa ayak uydurmak için gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan yaşam boyu öğrenme yeterliliği ile olumlu yönde ilişkisinin bulunmuş olması yöneticilerin bu alandaki yeterliliklerini artırmaya yönelik adımların atılması gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır. Okul yöneticilerine verilecek hizmet içi eğitimlerle teknoloji liderliği özelliklerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir. Eğitimlerle bu konudaki politikaların geliştirilebilmesi ve bakış açıları konusunda farkındalık sağlanabilir.

2. Çalışmada teknoloji liderliği yeterlilikleri açısından okul kademesinin anlamlı farklılıklara yol açtığı görülmüştür. Bu açıdan okul kademeleri ayrı ele alınarak bu okullarda çalışan okul yöneticilerine ilişkin programlar geliştirilebilir. MEB tarafından belli aralıklarla, güncel teknolojilerle ilgili yapılmış ve yapılacak olan yatırımlar, projeler vb. konularda bilgilendirmeler yapılmalıdır. Bu bağlamda okul yöneticileri özendirilmelidir ve ülke düzeyinde başarılı olan uygulamalar örnek gösterilmelidir.

.....

(KAYNAKÇA BÖLÜMÜ İÇİN ÖRNEK)

KAYNAKÇA

- Adabaş, A. (2016). *Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenmede Anahtar Yeterliklere Sahip Olma Düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Adair, J. (2012). *Lider*. (A. Çavuşoğlu, Çev.). İstanbul: Ufuk Yayınları.
- Adams, D.N. (2007). Lifelong Learning Skills And Attributes: The Perceptions Of Australian Secondary School Teachers. *Issues in Educational Research*, 1(12): 17.
- Aslantaş, C. ve Dursun M. (2008). Etik Liderlik Davranışının Yöneticiye Duyulan Güven Ve Psikolojik Güçlendirme Üzerindeki Etkisinde Etkileşim Adaletinin Dolaylı Rolü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1): 111–128.
- Cerit, Y. (2001). *Bilgi Toplumunda İlköğretim Okulu Müdürlerinin Roller*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Chapman, J. & Aspin, D. (1997). Schools as Centres of Lifelong Learning for All. In M. J. Hattan (Eds.), *Lifelong Learning: Policies, Practices and Programs*, 154-167.
- COM (Commission of the European Communities) (1993). *White Paper on Growth, Competitiveness, Employment: The Challenges and Ways Forward into the 21st Century*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Demirel, M. (2009, Nisan). Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Öğrenmeyi Öğrenme Ve Öğrenme Bozuklukları. *II. Eğitim Psikolojisi Sempozyumu*. İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Demirel, M., Sadi, Ö. ve Dağyar, M. (2016). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerinin İncelenmesi (Karaman İli Örneği), *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1): 19-40.

.....

(EKLER BÖLÜMÜ İÇİN ÖRNEK)

EK1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5272165

18/04/2017

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İst. Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 13.03.2017 tarih ve 218 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 17.04.2017 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Hilal GÜRKAN'ın "Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Beykoz, Kadıköy ve Üsküdar ilçelerine bağlı resmi/özel ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan yöneticilere; anket uygulama hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
18/04/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 629d-d2b0-34b6-b74d-7d1a kodu ile teyit edilebilir.

Kişisel Bilgi Formu

CİNSİYETİNİZ	☐ ERKEK ☐ KADIN
YAŞINIZ	☐ 23 ve altı ☐ 24-35 ☐ 36-44 ☐ 45-55 ☐ 56 ve üzeri
ÖĞRETMENLİKTE MESLEK YILINIZ	☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-25 ☐ 25 ve +
MESLEKTE TOPLAM YÖNETİCİLİK SÜRENİZ	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 +
MEZUN OLDUĞUNUZ PROG.	☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
BRANŞINIZ	
ÇALIŞTIĞINIZ ÖĞRETİM KADEMESİ	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise

Yaşam boyu Öğrenme Yeterlikler Ölçeği (YBÖYÖ)

Sayın Öğretmen, Bu bölümde "Yaşam boyu öğrenme yaklaşımına yönelik yeterlik algıları"nın belirlenmesi amacıyla değerlendirmeleriniz alınacaktır. Lütfen her maddeye ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen: "Hiç", "Az", "Orta", "Çok" ve "Tam" yazan kutucuklardan görüşünüze en uygun seçeneğe "X" işareti koyarak, hiçbir maddeyi BOŞ BIRAKMAYINIZ.		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam
Öz yönetim yeterlikleri						
1.Mesleki gelişim için gerekli olan kararları tek başına alabilme						
2.Bireysel gelişim sürecinde eksik yönleri fark edebilme						
3.Öğrenme sürecinde bireysel olarak kendini değerlendirebilme						
4.Meslektaşlarla işbirliği yaparak çalışabilme						
5.Meslek alanıyla ilgili olarak gerçekleşen etkinliklerde gruba liderlik yapabilme						
6.Mesleki gelişim için kendini nasıl motive edeceğini bilme						
7.Yeni bir konuyu öğrenirken kendini sürekli motive edebilme						
8.Takım çalışmalarında bireysel sorumluluklar alabilme						
9.Her hangi bir alanda gerçekleştirilen aktivitelere aktif olarak katılabilme						
10.Meslek hayatında karşılaşılan problemlere yönelik yaratıcı fikirler sunabilme						
11.Meslek alanında gerçekleşen yeni fikirlere kolayca uyum sağlayabilme						
12.Mesleki gelişim amacıyla gerçekleştirilen projeleri yönetebilme						
13.Yeni bir konuyu öğrenmek için sürekli çalışabilme						
Öğrenmeyi öğrenme yeterlikleri						
14.Mesleki gelişim için mevcut fırsatları belirleyebilme						
15.Mesleki gelişim için gerekli olan öğrenme etkinliklerinin neler olduğunu bilme						
16.Öğrenme sürecinde çekinmeden soru sorabilme						
17.Mesleki alanla ilgili her konuya merak duyabilme						

(Handwritten signature)

(ÖZGEÇMİŞ İÇİN ÖRNEK)

ÖZGEÇMİŞ

Hilal Gürkan

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Ortak Programı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim ve Denetimi Bölümü, 2017, İstanbul

Lisans: İstanbul Üniversitesi Biyoloji Bölümü, 2014, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

1999-2007 Özel bir şirkette sigortacı

2007-2013 Özel bir şirkette mali müşavir

20013-2014 Iğdır Aralık Anadolu Lisesi Biyoloji Öğretmeni

2014- Aralık İlçe Milli Eğitim ARGE Görevlendirme

2014-2018 Beykoz Boğaziçi Anadolu İmam Hatip Lisesi Biyoloji Öğretmeni

C. PROJELERİ

1-AB Projesi-Yenilikçi Eğitimde Teknopedagojik Eğitim ve Sınıf Modelleri (Erasmus K101 Projesi)

2-AB Projesi-Avrupa’da Bilgi ve Siber Güvenlik

3-AB Projesi-Göçmen Çocukların Eğitime Entegrasyonu

D. YAYINLARI

.....

DOKTORA TEZİ İÇİN ÖRNEK ŞABLON

(DIŞ KAPAK İÇİN ÖRNEK)

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

..... ANABİLİM DALI

..... BİLİM DALI

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

**TÜRKİYE’DE KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE
YEREL DEMOKRASİ**

(16 punto ve 1,5 satır aralığı)

DOKTORA TEZİ

(14 punto)

Ayşe BULUT

(14 punto)

İstanbul

Ekim-2017

(Tez savunmanın yapıldığı Ay-Yıl)

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

(İÇ KAPAK İÇİN ÖRNEK)

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

..... ANABİLİM DALI

..... BİLİM DALI

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

TÜRKİYE’DE KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE YEREL

DEMOKRASİ

(14 punto ve 1,5 satır aralığı)

DOKTORA TEZİ

(12 punto)

Ayşe BULUT

(12 punto)

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ahmet ÇALIŞKAN

(12 punto ve 1,5 satır aralığı)

İstanbul

Ekim-2017

(Tez savunmanın yapıldığı

Ay-Yıl)

(12 punto ve 1,5 satır aralığı)

(SIRT YAZISI İÇİN ÖRNEK)

Ayşe BULUT
Ekim-2017

TÜRKİYE' DE KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE YEREL
DEMOKRASİ

(JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI İÇİN ÖRNEK)

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Anabilim Dalı,
..... Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman	Akademik Unvan Adı SOYADI	(İmza)
Üye	Akademik Unvan Adı SOYADI	(İmza)
Üye	Akademik Unvan Adı SOYADI	(İmza)
Üye	Akademik Unvan Adı SOYADI	(İmza)
Üye	Akademik Unvan Adı SOYADI	(İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Pror. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

(BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ İÇİN ÖRNEK)

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Doktora tezi olarak hazırladığım “**Türkiye’de Kadın Sivil Toplum Örgütleri ve Yerel Demokrasi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Ayşe BULUT

(ÖNSÖZ İÇİN ÖRNEK)

ÖN SÖZ

Yerel düzeydeki idari ve siyasi birimlerle ilişkilerinden hareketle kadın sivil toplum örgütlerinin yerel demokrasiye katkısını çalışma konusu edinen bu araştırma, ... proje numarasıyla TÜBİTAK SOBAG tarafından desteklenmiştir. Araştırmanın yapılmasını mümkün kıldığı için Kurum yetkililerine şükranlarımızı sunarız. Araştırmada çalışma konusu edilen 67 kuruluştan on tanesi üzerinde daha önce İstanbul Büyükşehir Belediyesi Strateji Dairesi tarafından sağlanan bir proje desteği ile çalışılmış idi. O tarihlerde ele alınan kuruluşların bir kısmı bu araştırmada yeniden çalışılmış olmakla birlikte, Büyükşehir Belediyesi yetkililerine, araştırmanın temelini atılmasına katkıda bulundukları için şükranlarımı sunmak isterim. Araştırmanın yapılması için her tür alt yapı ve fiziksel imkânı sağlamanın yanı sıra, mesai konusunda gerekli esnekliği göstererek araştırmanın sahada gerçekleşmesini kolaylaştırdığı için ayrıca Üniversiteme ve Bölümüme teşekkür ederim.

Araştırmanın yapılması bu kurumların yanında, değişik kuruluşların ve şahısların da desteği ve katkısıyla mümkün olabilmiştir. Araştırma konusu yaptığımız yedi ildeki değişik kadın sivil toplum örgütü yetkililerinin hoşgörülerini ve destekleri olmasaydı bu çalışma amacına uygun olarak gerçekleştirilemeyecekti. Kadın kuruluşlarının hemen hemen tümü hem sıcak yüzlerini göstererek, hem de bizleri ikramlara boğarak araştırmamızın rahat ve sıcak bir ortamda gerçekleşmesini sağladılar ve anketlerin yapılmasına katkıda bulundular. Bu nedenle teşekkürün en büyüğünü hiç kuşkusuz araştırmada yer alan kadın kuruluşlarının başta yöneticileri olmak üzere çalışanlarının ve gönüllülerinin hak ettiğini söyleyebilirim. Hepsine şükranlarımı sunmak isterim.

Ayşe BULUT

.....

(ÖZET İÇİN ÖRNEK)

ÖZET

TÜRKİYE’DE KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE YEREL DEMOKRASİ

Ayşe BULUT

Doktora, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Tez Danışmanı: Prof. Dr. M. Emin KÖKTAŞ

Ekim, 2017 - 350 + IX Sayfa

(14 punto, ortalı ve 1,5 satır aralığı)

Bu çalışmanın konusunu Türkiye’nin yedi bölgesinde faaliyet gösteren değişik kesimden kadın kuruluşlarının yerel karar mekanizmalarına ilişkin tutumları oluşturmaktadır. Araştırma, kadın örgütlerinin, yerel düzeydeki katılım performansından hareketle yerel demokrasinin gelişmesinde oynadıkları rol üzerinde durmaktadır. Kadın örgütlerinin yerel düzeydeki katılımına ilişkin tutumları, “yerel karar mekanizmalarına katılım”, “siyasete katılım”, “örgütlü faaliyetlere katılım” ve “toplumsal duyarlılık faaliyetlerine katılım” olmak üzere dört noktada incelenmiştir. Araştırmada, yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatları içeren niteliksel araştırma yöntemiyle, yüz yüze ankete dayalı niceliksel araştırma yöntemi birlikte kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki 67 kuruluşun başkanlarıyla derinlemesine mülakat yapılırken, toplamda 1860 kurum üyesine de anket uygulanmıştır. Kadın örgütlerinin yerel karar mekanizmalarına katılım konusunda belediyelerin tutumundan kaynaklanan nedenlerden dolayı etkin bir rol oynayamadıkları tespit edilmiştir. Kadın kuruluşları, bazı belediyelerin dışlayıcı tutumundan dolayı yerel karar mekanizmalarına etkin biçimde katılamamaktadır. Siyasete katılım bağlamında kadın örgütlerinin, genel olarak siyasete ve siyasi partilere karşı mesafeli durdukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sivil toplum örgütleri, kadın kuruluşları, yerel demokrasi, yerel katılım.

(ABSTRACT İÇİN ÖRNEK)

ABSTRACT

**WOMEN’S CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS AND LOCAL
DEMOCRACY IN TURKEY**

Ayşe BULUT

Ph. D. Political Science and International Relations

Supervisor: Prof. Dr. M. Emin KÖKTAŞ

October, 2017 - 350 + IX Pages

(14 punto, ortalı ve 1,5 satır aralığı)

This study aims at analyzing the performance and attitudes of women’s organizations in regard to local democratic participation in the seven regions of Turkey. How far these organizations motivate women to participate at the local level is an important question worth pondering. The attitudes of women’s organizations in motivating their members to participate at the local level have been analyzed by drawing attention on the following four points: participation in local decision making processes, participation in politics, participation in organized activities, and participation in the activities concerning social responsibility. I have used both qualitative and quantitative methods through my research. In that respect, I have interviewed 67 chairperson of organizations and applied a questionnaire to 1860 members of these organizations. In respect to the participation in the local decision-making process, it has been found that women’s organizations have fundamental barriers, mostly stemming from the discriminative attitudes of the municipalities, in pressing their fingers over the local decisions. In regard to the performance of women’s organizations in organized activities, this study has found that they realize a successful performance in consciousness rising activities among women and in stimulating their members to be sensitive to the women’s issues and problems. As far as the social responsibility area is concerned, this investigation has discovered that women’s organizations are realizing the same performance.

Keywords: Civil societal organizations, women’s organizations, local democracy, local participation, social involvement.

(İÇİNDEKİLER İÇİN ÖRNEK)

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.1. Tezin Konusu ve Soruları.....	1
1.2. Araştırma Yöntemi.....	8
1.3. Tezin Düzeni	14
İKİNCİ BÖLÜM	
KATILIMCI SİYASET, YEREL DEMOKRASİ VE KADIN	20
2.1. Temsili Demokrasiden Katılımcı Siyasete.....	20
2.1.1. Yerel Demokrasi ve Yönetimde Reform Arayışları.....	33
2.1.2. Türkiye’de Merkezîyetçi Yönetim ve Yerel Demokrasinin İmkânı	45
2.2. Türkiye’de Kadın, Siyaset ve Siyasal Katılım	61
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	

KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ: ÖRGÜTLENME BİÇİMİ ÇALIŞMA SİSTEMİ VE FAALİYET ALANLARI	68
3.1. Kadınlarla Dayanışma Alanında Çalışan Kadın Sivil Toplum Örgütleri.....	68
3.1.1. Şiddetle Mücadele Alanında Çalışan Kadın Sivil Toplum Örgütleri.....	79
3.1.1.1. Ayrımcılıkla Mücadele ve Sivil Toplum Örgütleri	87
3.1.1.2. Kadınları Siyasete Katmak ve Sivil Toplum Örgütleri	98
SONUÇ.....	267
KAYNAKÇA	382
EKLER.....	305
ÖZGEÇMİŞ.....	311

(TABLO LİSTESİ İÇİN ÖRNEK)

TABLolar LİSTESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Tablo 1.1: Kurumla İlişki Biçimi	122
Tablo 1.2: Kurumla İlişki Biçimi (Eğitim Durumuna Göre)	123
Tablo 1.3: Kurumla Bağlantı Süresi.....	123
Tablo 1.4: Kurumla Bağlantı Süresi (Eğitim Durumuna Göre).....	124
Tablo 1.5: Kurumu Faaliyetlerine Katılma Sıklığı	124
Tablo 1.6: Kurumdaki Diğer Üyelerle İlişkiler.....	125

İKİNCİ BÖLÜM

Tablo 2.1: Belediye Politikalarını Protesto Eylemlerine Katılma Durumu	217
Tablo 2.2: Belediye Politikalarını Protesto Eylemlerine Katılma Durumu	218
Tablo 2.3: Kent Konseylerine Katılım Durumu.....	219
Tablo 2.4: Kent Konseylerine Katılama Durumu (Eğitim Durumuna Göre).....	219
Tablo 2.5: Valilik ya da İl Özel İdaresi Etkinliklerine Katılım.....	220
Tablo 2.6: Valilik ya da İl Özel İdaresi Etkinliklerine Katılım.....	220
Tablo 2.7: Kadınların Siyasi Partilerle İlişkileri	221

.....

(ŞEKİLLER İÇİN ÖRNEK)

ŞEKİLLER LİSTESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Şekil 1.1: Kadınların Meclisteki Temsil Oranı28

Şekil 1.2: Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili28

Şekil 1.3: Belediyeler Tarafından Yürütülen Etkinliklere Katılma Durumu136

İKİNCİ BÖLÜM

Şekil 2.1: Belediye Faaliyetlerine Katılma Durumu137

Şekil 2.2: Belediye Politikalarına İlişkin Kanaatler137

Şekil 2.3: Kent Konseylerine Katılım Durumu139

.....

(KISALTMALAR İÇİN ÖRNEK)

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Seciencies) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
BT	: Bilişim Teknolojileri

.....

(GİRİŞ İÇİN ÖRNEK)

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Demokratik sistemler, siyasal ve toplumsal katılım mekanizmalarının gelişmiş olduğu sistemlerdir. Vatandaşlar kendi düşüncelerini, inançlarını, beklentilerini sisteme aktarmak üzere katılım etkinliğinde bulunurlar. Bireyler tarafından katılım, bir yönüyle sistemi kendi değerleri doğrultusunda etkileme ve yönlendirme beklentisiyle yapılırken, bir yönüyle de kendisine ait olanı başkasıyla paylaşma güdüsüyle yapılır. Demokrasinin gelişmesine paralel olarak vatandaşların sistemle karşılıklı etkileşim imkânı da artar. Demokratik olmayan rejimlerde kararlar tepeden politik kurumlar aracılığıyla aşağıya doğru inen bir seyir izler. Bu tür sistemlerde katılımı ve karşılıklı etkileşimi sağlayan mekanizmalara yer verilmez. Oysa kurumların ve değerlerin derinleşerek yaygınlaşmasına paralel olarak, demokratik rejimlerde katılım mekanizmaları gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Demokrasinin bugün giderek “katılımcı” bir karakter kazanmasının nedeni, demokratik rejimlerdeki karar mekanizmalarının sosyal tabanla etkileşim içinde işlemesidir. Demokratik rejimlerde yönetenle yönetilen arasındaki etkileşimi ve ortak karar alma sürecini ifade etmek üzere gelişen “yönetişim” anlayışı tam da bu süreci resmetmektedir.

Demokrasilerde bireylerin karar mekanizmalarına etkin biçimde katılımını sağlamak üzere toplumla temas noktası olan idari ve siyasi birimler önem kazanmıştır. Bu da siyasetin ve katılımın yerel düzeyde ön plana çıktığı anlamına gelir. Yerel demokrasi tartışmalarını besleyen zeminin burada oluştuğunu söyleyebiliriz. Bugün başta Amerika ve Avrupa olmak üzere, dünyada yerel yönetimlerin ve yerel dinamiklerin güçlendirilmesine ilişkin genel bir arayış söz konusudur. Demokrasiyle yönetilen ülkelerin çoğunda bu yönde reform adımları atılmaktadır. Yerel düzeyde etkin katılım ve yerel dinamikleri esas alan bir anlayış demokrasinin temel değerleri arasına giderek yerleşmektedir. Bu sürece paralel olarak adem-i merkeziyetçilik, yerinden yönetim, yerel demokrasi, yerel siyaset, katılımcı kent yönetimi, kent konseyleri, yerel gündemler gibi mekanizmalar hızla yaygınlaşmaktadır. Tüm bu süreçlerde toplum ve toplumun örgütlü birimi olan sivil toplum örgütleri büyük önem kazanmış durumdadır. Toplumun karar mekanizmalarına katılımı, doğal olarak sivil toplum örgütleri üzerinden gerçekleşmektedir.

1.1. Tezin Konusu ve Soruları

Bu araştırmanın temel konusunu, Türkiye’de faaliyet gösteren kadın sivil toplum örgütlerinin yerel düzeydeki katılım performansından hareketle yerel demokrasinin gelişimine katkıları oluşturmaktadır. Türkiye’de son yirmi otuz yılda sivil toplumun, farklı cepheleriyle birlikte ayak sesleri hissedilmiştir. Sivil toplum 1990’lardan itibaren pozitif bir değer olarak Türk toplumunun ve siyasetinin gündemine girmekle sınırlı kalmamış, aynı zamanda politikalara damgasını vuracak nitelikte bir ağırlık da kazanmıştır. Yukarıda ifade edildiği gibi sistemin, sivil toplumun katkısını içine alacak şekilde yeniden yapılandırılması bu sürece önemli bir ivme kazandırmıştır. Sivil toplum cephelerinden birini, farklı veçheleriyle kadın grupları oluşturmaktadır. Türkiye’de sivil toplumun ayak seslerinin duyulmasına paralel olarak kadın örgütlerinin de sesi duyulmuştur. 1980’lerde protest bir hareket olarak sokaklara inen kadın grupları 1990’lardan itibaren kurumsal bir yapıya yönelerek projeler üzerinden çalışmalarını sürdürmüşlerdir. 1990’lardan sonra Türkiye’de farklı duruşu olan kesimlerde kadınlar ciddi bir kurumsal yapıya yönelerek farklı alanlarda hizmetler üretmeye başladılar.

Bu araştırmanın ana sorusu şudur: “Kadın sivil toplum örgütleri yerel düzeyde nasıl bir katılım performansı sergilemektedirler ve karar mekanizmalarına hangi düzeyde etki etmektedirler?”

Bu ana soruyu tamamlamak üzere çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Kadın sivil toplum örgütlerinin büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleriyle ilişkileri hangi düzeydedir?
- Kadın sivil toplum örgütlerinin valilikler ve kaymakamlıklarla ilişkileri ne düzeydedir?
- Bu kurumlarla ortak yürüttükleri faaliyetleri veya projeleri var mıdır? Varsa ne tür ortak faaliyet veya proje yürütmektedirler?
- Kadın sivil toplum örgütleri Kent Konseylerinde ve Yerel Gündem 21 gibi kurumların karar mekanizmasında hangi düzeyde yer alıyorlar?

.....

1.2. Tezin Araştırma Yöntemi

Araştırmada yayın taraması, derinlemesine mülakat ve odak gruplardan oluşan niteliksel araştırma teknikleriyle, anketlerden oluşan nicel araştırma tekniklerinden oluşan karma bir yöntem kullanılmıştır. Bu amaçla yedi ilde, dernek, vakıf, kooperatif, platform veya birlik sıfatıyla faaliyet gösteren 67 kadın sivil toplum kuruluşu çalışma konusu olarak ele alınmış ve bunların yerel düzeydeki performansları farklı yönleriyle ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Araştırmada İstanbul'dan 16, Ankara'dan 12, İzmir'den 13, Antalya'dan 6, Samsun'dan 6, Diyarbakır'dan 8, Van'dan da 6 kadın kuruluşu yer almıştır (bkz. Ek: 1). Kadın kuruluşlarının seçiminde, bu kuruluşların kimlik ve duruşları önemli bir kriter olarak dikkate alınarak her ilde mümkün mertebe değişik kimlikten (muhafazakâr, feminist, milliyetçi, Atatürkçü, Roman, Kürt, vs.) kadın kuruluşunun araştırmaya dahil edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu tür farklılıklar, kadın kuruluşlarının seçiminde dikkate alınmış olmakla birlikte, yapılan analizlerde esas alınmamıştır. Zira kadın kuruluşlarının bir kısmı kendilerini belli bir kimlikle takdim ederken, önemli bir kısmı da kendilerini herhangi bir kimlikle tanımlamaktan özenle uzak durmaktadırlar. Bu tür kuruluşlar farklı siyasi tercihten kadınları bünyelerinde barındırdıkları için kendilerini herhangi bir kimlikle sınırlandırmaktan kaçınmaktadırlar. Bu bakımdan ilerleyen sayfalarda görüleceği gibi, araştırma boyunca yapılan analizler, kadın kuruluşlarının kimlikleri veya duruşları üzerinden değil, faaliyetleri üzerinden yapılmıştır.

.....

1.3. Tezin Düzeni

Tez çalışmamız sekiz bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünü takip eden İkinci bölümde, demokratik toplumlarda temsili demokrasiden katılımcı siyasete geçiş sürecindeki arayışlar ve bu bağlamda yerel demokrasi kavramı üzerinde durulmaktadır. Üçüncü bölümde, araştırmada yer alan 67 kadın sivil toplum örgütü, faaliyetleri üzerinden tasnif edilerek analiz edilmektedir. Dördüncü bölümde, kadın sivil toplum örgütlerinin yerel yönetim birimleriyle ilişkileri analiz edilmiştir. Bu bağlamda belediyeler, mülki idare amirlikleri ve merkezi idarenin taşra teşkilatlarıyla ilişkilerine bakılmıştır. Beşinci bölümde, kadın sivil toplum örgütlerinin yerel siyasette oynadığı rol üzerinde durulmuştur. Kadın kuruluşlarının kadınları hangi düzeyde

siyasete yönlendirdiği ve siyasal partiler üzerinden siyasetle ilişkisi bu çerçevede test edilmiştir. Altıncı bölümde, kadın sivil toplum örgütlerinin altı duyarlılık alanındaki (eğitim, sağlık, çevre, şiddet, yoksulluk, sanat/kültür) faaliyetleri incelenmiştir. Yedinci bölümde ise, kadın kuruluşlarıyla bağlantısı olan kadınlar üzerinden kadın kuruluşlarının kadınları etkileme gücü bir anketle test edilmiştir. Son olarak sekizinci bölümde araştırmada elde edilen bulgular teorik çerçevede ortaya konan yaklaşımlar ışığında değerlendirilmekte ve tartışılmaktadır.

.....

İKİNCİ BÖLÜM

KATILIMCI SİYASET, YEREL DEMOKRASİ VE KADIN

Türkiye’de kadın sivil toplum örgütlerinin yerel demokrasiye katkısını anlamak için öncelikle konuyla ilgili olan katılımcı siyaset, yerel siyaset, yerel demokrasi ve bunlarla bağlantılı olarak sivil toplumun rolü gibi konular üzerinden bir çerçeve oluşturmak gerekir. Buradan hareketle bu bölümde ana hatlarıyla üç nokta üzerinden böyle bir çerçeve çizmeye çalışacağız. Öncelikle demokratik toplumlarda giderek yaygınlık kazanmaya başlayan “katılımcı siyaset” üzerinde duracağız. Demokrasilerde temsil mekanizmasının beraberinde getirdiği tikanıklıkları aşmak üzere tamamlayıcı bir model olarak geliştirilen katılımcı siyasetle ilgili temel tartışmaları ana hatlarıyla vermeye çalışacağız. İkinci olarak, yerel demokrasiyle ilgili temel tartışmaları ve gelişmeleri irdelleyeceğiz. Yerel demokrasinin temel adımları sayılan ademi merkeziyetçi yapılanma yönünde dünyadaki reform arayışlarının yanı sıra, yerel demokrasinin Türkiye’deki gelişme zeminini de bu bağlamda ele alacağız. Bu bölümde üçüncü olarak Türkiye’de kadın ve siyaset üzerinde yoğunlaşacağız. Yerel katılım bağlamında kadın sivil toplum örgütleriyle ilgili yapılan çalışmaya bir çerçeve oluşturmak üzere kadınların Türk siyasal yapısındaki yeriyle ilgili bir resim çizmeye çalışacağız.

2.1. Temsili Demokrasiden Katılımcı Siyasete

Modern dünyada gelişmiş olan demokrasi “temsili” mekanizmaya dayanmaktadır.² Modern dünyadaki demokratik sistem temel bir takım prensiplere, kurallara, değerlere ve kurumlara dayanır. Demokrasinin en temel değeri “özgürlük” ve “eşitlik”tir. Bu iki değer birlikte hayata geçirilmesinin mümkün olup olmadığına ilişkin tartışmalar olmakla birlikte, demokrasi bu iki değeri azami düzeyde hayata geçirmeye çalışan kurumsal bir alt yapıya sahiptir. Demokrasinin, aslında biri değerlere, biri de biçime yönelik olmak üzere iki boyutunun olduğunu söyleyebiliriz. Değerlere yönelik

² John Keane, *The Life and Death of Democracy* (London, New York etc.: Simon and Schuster, 2009), 3-14.

boyutunda demokrasi temel hak ve hürriyetleri güvence altına alır. Demokrasinin esas değerinin bu olduğunu, demokratik sistemi diğerlerinden ayıran özünün de burada yattığını biliyoruz. Temel hak ve hürriyetler konusunda problemlili olan sistemlerin demokratik açıdan da sıkıntılı olduklarını söylemek mümkündür.³ Demokrasinin kurumsal boyutu ise onun formel, yani biçimsel kısmıyla ilgilidir. Çok partili sistem, düzenli seçimler, güçler ayrımı ilkesi, yayın ve örgütlenme özgürlüğü gibi kurumsal boyutu demokrasinin asli değerlerini hayata geçirmeye hizmet ederler.⁴

2.1.1. Yerel Demokrasi ve Yönetimde Reform Arayışları

Yerel demokrasi son zamanlarda “katılımcı siyaset” yönündeki arayışların bir parçası olarak popüler bir kavram haline geldi. Yerel demokrasi kavramından, farklı bir demokrasi türünü anlamaktan çok, demokrasinin yerel düzeyde giderek önem kazanan katılımcı boyutunu anlamak gerekiyor.⁵ Yerel demokrasi tartışmalarında, öteden beri Amerikan eyalet sistemi içinde özerk hareket eden Amerikan yerel sistemleri temel referans olarak kullanılmaktaydı. Hatta yerel demokrasi kavramlaştırmasının kaynağının da buraya gittiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Fakat 1960’lardan sonra Avrupa’da sosyal grup eksenli gelişmeler Avrupa demokrasilerinde katılımı önemli bir tartışma konusu haline getirdi. Sivil toplum tartışmalarının da yoğunlaştığı bu dönemde demokrasinin aynı zamanda aktif ve dinamik bir katılım süreci olduğuna ilişkin bir anlayış giderek yaygınlık kazanmaya başladı. “Aktif ve dinamik bir katılımın, halka en yakın olan yerel yönetimlerde başladığına ilişkin anlayış, yerel demokrasi tartışmalarına ivme kazandırmıştır”.⁶

³ Mesela Kazakistan, *Freedom House*’un yayınladığı endekslere göre bu değerlerden oldukça uzak olduğu için demokratik olmayan bir ülke olarak tanımlanmaktadır. Bkz. *Freedom House*, <http://www.democracyweb.org/new-map/> [3.4.2008]

⁴ Bkz. Fareed Zakaria, *Özgürlüğün Geleceği: Yurtta ve Dünyada İlliberal Demokrasi*, Çev. H. Serkan Akıllı ve Meral Öztoprak Sağır (İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2009).

⁵ Selahattin Yıldırım, *Local Government and Democracy* (İstanbul: IULA-EMME, 1993), 64-67.

⁶ Zakaria, *Özgürlüklerin Geleceği*, 12-13.

Almanya'nın aksine Fransa, merkeziyetçi yönetim yapısıyla uzun süre Kıta Avrupa'sında model oluşturmuş bir ülkedir. Fransa, gerçekte katı devletçi geleneğiyle “üniter” ve “merkeziyetçi” yönetim anlayışının bir sembolü haline gelmiştir. Bu model, aynı zamanda Türkiye'nin de örnek aldığı bir modeldir. Ancak, 1980'lere geldiğimizde Avrupa'nın değişik ülkeleri gibi Fransa da yönetimde reform arayışlarını başlatmak zorunda kalmıştır. 1981 yılına geldiğimizde Fransız Cumhurbaşkanı François Mitterand, “eskiden Fransa'yı ayakta tutan sistem merkeziyetçilik idi; ama bugün Fransa'yı ayakta tutacak olan sistem adem-i merkeziyetçiliktir” diyerek bu yöndeki reform adımlarının ne denli önem kazandığına işaret etmiştir. Mitterand o anlamlı konuşmasında şunları söylemiştir:

*Eskiden Fransa'nın kendisini gerçekleştirmesi için kuvvetli ve merkezi bir iktidarı vardı. Ama, bugün Fransa'nın dağılmaması için adem-i merkeziyetçi bir iktidara ihtiyacı vardır. Artık, hangi görüşte olursa olsun siyasetçilerin açık ve benzer ifade ve istekli merkezi idare geleneğimize son vermektir. Bu geleneğimiz ki bizi diğer Avrupalı komşularımızdan ayırıyordu.*⁷

1982 yılından itibaren ademi merkeziyet yönündeki arayışların başladığı Fransa'da bu amaçla “Kamu Personeli ve İdari Reform Bakanlığı” adı altında bir bakanlık kurulmuş ve bu bakanlık reform çalışmalarını koordine etmiştir. Yönetimin etkin, verimli ve güvenilir biçimde çalışır hale gelmesi, hizmetlerin halka en yakın yerden ve en yüksek verimle yerine getirilmesi ve halkın katılımının en üst düzeyde sağlanmasının amaçlandığı reform çalışmalarının sonucunda Fransa merkeziyetçi bir yapıdan ademi merkeziyetçi (*desantralize*) bir yapıya kavuşmuştur.⁸ Fransa'daki yerel demokrasinin önünü açan en önemli açılım “yerel referandum” uygulamasıdır. Fransa'da yerel yönetimleri merkeze karşı güçlendirme yönünde yapılan reformların sonucunda merkezi yönetimin önemli görevleri yerel yönetimlere devredilmiştir. Bu yetkilerin bir kısmı kolluk, adalet ve eğitim kurumlarının oluşturulmasıyla ilgilidir. Yukarıda ifade edildiği gibi yerel demokrasiyle ilgili tartışmalar Amerikan yerel

⁷ Aktaran Tamer Çağdaş, *Yerel Yönetimler Reformu* (İstanbul: Kuşat Ofset, 2000), 29.

⁸ Fransa'daki yerelleşme yönünde yapılan reformlarla ilgili bir çalışma için bkz. Ramazan Şengül, “Fransa'da Kamu Yönetiminde Merkeziyetçilikten Yerelleşmeye Doğru”, *Kamu Yönetimi Yazıları*, Der. Bilal Eryılmaz, Musa Eken ve Mustafa L. Şen (Ankara: Nobel, 2007), 563-581.

yönetim geleneğine gitmekle birlikte, Fransa'daki bu ademi merkeziyetçi düzenlemelerden sonra hızlanmıştır.

2.1.2. Türkiye’de Merkeziyetçi Yönetim Geleneği ve Yerel Demokrasinin İmkânı

Türkiye’deki modernleşme çabalarının, Osmanlı’daki geleneksel merkeziyetçi yapının daha da güçlenmesiyle sonuçlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. On dokuzuncu yüzyılda sürdürülen köklü reformlar idari yapılanma alanında da görülmüştür. Bu alandaki reformlar hem modern anlamda görülen yerel yönetim yapısının temelini atmıştır, hem de merkeziyetçi yapıyı daha da güçlendirmiştir. 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi bu anlamda bir başlangıç noktasıdır. Bu yasayla imparatorluk vilayet, sancak, kaza ve köy yönetim birimlerine ayrılarak bugüne kadar devam eden bir yönetim yapısının temeli atılmıştır. Birkaç yıl sonra yapılan yeni bir düzenlemeyle de (İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi) modern anlamdaki belediyeciliğin temeli atılmıştır. Bu yasayla aynı zamanda bugünkü İl Genel Meclislerinin temelini oluşturan Vilayet İdare Meclisleri kurulmuştur.⁹ 1913 yılında yapılan yeni bir düzenlemeyle Vilayet İdare Meclislerinin temeli üzerinde İl Özel İdareleri kurulmuş ve o tarihlerde tanımlanan görevleri cumhuriyet dönemi boyunca 2000’li yıllara kadar köklü bir değişime uğramadan devam ede gelmiştir. Cumhuriyet döneminin bu alandaki en köklü yasal düzenlemesi olan 1930 yılındaki belediye yasası bir yandan bu yapıyı sürdürürken, bir yandan da merkezi otoriteyi daha da güçlendiren bir anlayış getirerek yerel yönetimleri zayıf bırakmıştır. Kısaca gerek Osmanlı son döneminde, gerekse Cumhuriyet döneminde yapılan düzenlemelerle modern anlamda yerel yönetimler kurulmuş olmasına rağmen, güç merkezde toplandığı için yerel yönetimler Avrupa ile karşılaştırılamayacak kadar güdük ve zayıf kalmıştır.

2.2. Türkiye’de Kadın, Siyaset ve Siyasal Katılım

Türkiye’de 1980 sonrasındaki liberalleşme ortamı, eğitim ve iletişim imkânlarının artması, değişik sivil toplum örgütlerinin ortaya çıkmasına ve gelişmesine zemin

⁹ Bilal Eryılmaz, *Kamu Yönetimi* (İstanbul: Erkam Matbaası), 179.

hazırladı. Çevre, insan hakları, kadın hakları, sendikal haklar, katılım, özgürlükler, özürllü hakları gibi alanlarda gelişen gruplar kendilerini ilgilendiren hak talebiyle sistemden talep edici faaliyetlerde bulundular.¹⁰ Kuşkusuz bu gruplar içinde seslerini en fazla duyuran, Türkiye'nin kültürel, hukuksal ve hatta siyasal değerlerine damgasını vuran hareket değişik kesimlerde gelişen kadın hareketi olmuştur. Türkiye'deki başat siyasal cephelerin her birinde bir kadın hareketinin geliştiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Her cephedeki kadın gruplarının kendilerince dile getirdikleri söylemleri söz konusu olmuştur.¹¹

.....

¹⁰ Ayrıntılı bir tartışma için bkz. Nilüfer Göle, "Toward an Autonomization of Politics and Civil Society in Turkey", Metin Heper ve Ahmet Evin (Eds.) *Politics in the Third Turkish Republic* (Boulder, San Francisco ve Oxford: Westview Press, 1994).

¹¹ Değişik kesimlerde gelişen kadın hareketlerinin savunduğu değerlerle ilgili bir tartışma için bkz. Ömer Çaha, "The Same Actors With Different Voices: Feminisms with Diverse interests in Turkey", Durda Knezevic and others (Eds.), *Women and Politics: Class Differences in Feminism* (Zagreb: Zenzka Infoteka, 2008).

(DİĞER BÖLÜMLER İÇİN ÖRNEK (Tablo ve Şekil ile birlikte))

YEDİNCİ BÖLÜM

KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN KADINLARI ETKİLEME GÜCÜ

Önceki bölümlerde kadın sivil toplum örgütlerinin kurumsal performansları üzerinde durulmuştu. Bu bölümde ise kadın sivil toplum örgütlerinin, kendileriyle bağlantılı kadınları toplumsal ve siyasal katılım konusunda ne kadar etkileyebildiğini kadınların merceğinden analiz etmeye çalışacağız. Burada yapılacak olan analizler, kadın sivil toplum örgütlerinde üye, gönüllü, profesyonel statüde çalışan ya da kurumun hizmetlerinden yararlanan 1860 kadın üzerinde gerçekleştirilen anketlere dayanmaktadır. Önceki bölümlerde ifade edildiği gibi, araştırmaya dahil edilen 67 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan beş tanesi hariç tümüne ortalama 30’ar anket uygulanmış, alınan anketler 30 sayısı üzerinden ağırlıklandırılarak tüm kurumların eşit oranda çalışmada temsil edilmesi sağlanmıştır. Uygulanan anket soruları ana hatlarıyla bir kaç nokta üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlar kadınların kurumsal aidiyeti, yerel düzeydeki katılım performansları, feminist harekete bakışları, projecilik deneyimleri, diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkileri ve demografik özellikleri gibi konulardır. Bu bölümdeki analizler, uygulanan ankete gelen cevaplar üzerine bina edilecektir.

7.1. Kadın Sivil Toplum Kuruluşları ve Kurumsal Aidiyet

Kadın sivil toplum kuruluşlarıyla üye, gönüllü, profesyonel çalışma veya hizmetlerinden yararlanma şeklinde ilişkisi bulunan kadınların kurumsal aidiyetleri dört nokta üzerinden değerlendirilmiştir. Bunlar, sırasıyla kadınların ilgili kuruluşlarla hangi düzeyde ilişkide bulunduğu, bu kuruluşla ne zamandan beri ilişki içinde olduğu, kuruluştaki diğer kadınlarla ilişki düzeyi ve kendi kuruluşunun yanı sıra başka kuruluşlarla ilişkisinin olup olmadığı gibi konulardır. Bu dört noktanın, kadınların kadın kuruluşlarıyla bağlantılı olarak geliştirdikleri kurumsal aidiyetlerine ışık tutacağı varsayılmıştır.

Öncelikle kadınların, kurumlarıyla ilişki biçimine bakıldığında kurucu ya da normal üye statüsünde kadın kuruluşlarında görev yapanların yüzde 57 civarında olduğu görülmektedir. Kadınların yaklaşık yüzde 23’ü üye olmaksızın bu kuruluşlar tarafından üretilen hizmetlerden yararlanmaktadır. Elde edilen bulgulara göre,

kadınların yüzde 8'si profesyonel, başka bir deyişle ücretli olarak çalışmaktadır. Kadın kuruluşlarında dikkate değer bir oranda ücretlinin çalıştırılması aslında sivil toplum kuruluşlarının aynı zamanda bir istihdam kaynağı olduğunu göstermektedir.

Tablo 7.1: Kurumla İlişki Biçimi

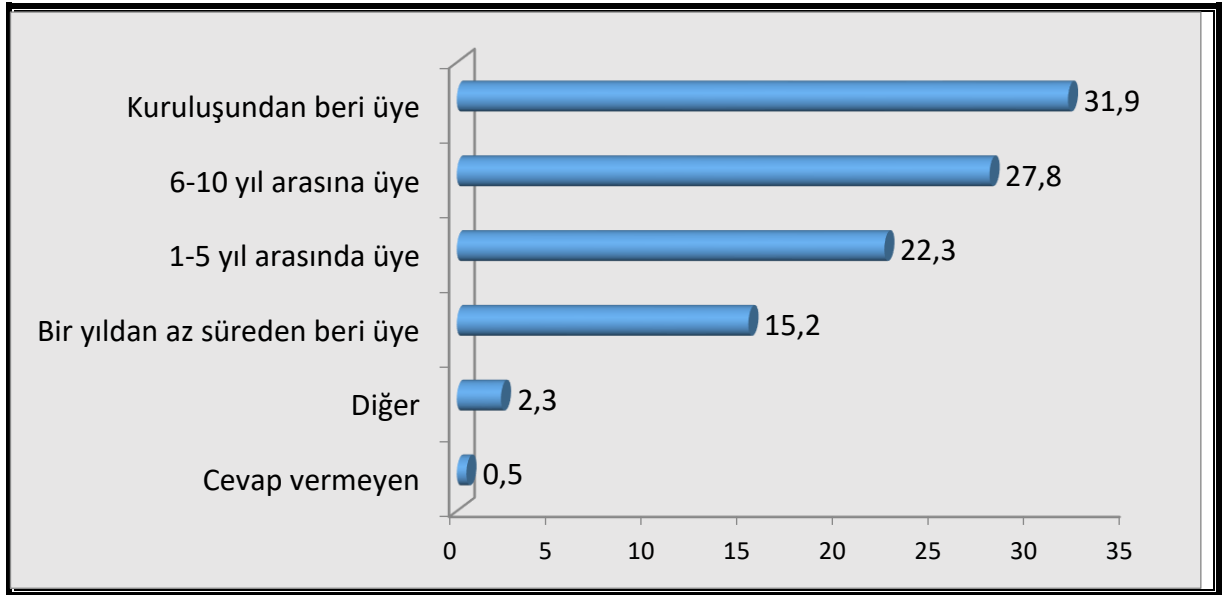
	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>
Kurucu üye	225	12.1
Normal üye	838	45.1
Sadece çalışmalarına katılıyor	425	22.8
Profesyonel/ücretli çalışan	152	8.2
Diğer	205	11.0
Cevap vermeyen	15	0.8
Toplam	1860	100

Kaynak: TÜİK, Kadın Girişimi Araştırması 2016

Kadın sivil toplum kuruluşlarının, bir yandan belli oranda kadını “gönüllü” olarak sosyal hizmet üretmeye yöneltirken, bir yandan da kadınlar için dikkate değer düzeyde istihdam yarattığı anlaşılmaktadır. İlgili tabloda görülen yüzde 8 düzeyindeki istihdam oranının daimi statüde çalışanlara işaret ettiğini, proje bazlı olarak kısa süreliğine çalışan kadınların da var olduğunu dikkate aldığımızda, kadın kuruluşlarının kadınlar için hizmet üretmenin yanında, aynı zamanda nasıl bir iş imkânı da yarattığını daha iyi anlayabiliriz. Tablo-2’de görüldüğü gibi, kadın kuruluşlarında profesyonel olarak çalışanların yaklaşık dörtte üçü üniversite eğitime sahiptir. Bu veriyi esas aldığımızda, eğitim düzeyinin istihdamda ne denli pozitif katkı sağladığını, kadın sivil toplum kuruluşlarının deneyiminden hareketle daha iyi görmekteyiz.

Yukarıda ifade edildiği gibi, kadınların kurumsal aidiyetiyle ilgili olarak sorgulanan hususlardan biri de kadınların ne zamandan beri kendi kuruluşlarıyla ilişkili oldukları konusu olmuştur. Kadınların ne zamandan beri bu kuruluşlarla bağlantılı olduğu sorusuna gelen cevaplar, kadınların kurumsal deneyimi konusunda bir gösterge oluşturmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, kadınların ilgili kuruluşlarla uzun süreden beri ilişki içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kadınların yaklaşık yüzde 31,9’u, kuruluşundan beri bu kuruluşlarla bağlantı içindedir. Yine yaklaşık yüzde 27.8’i, bu kuruluşlarla bir ile beş yıl arasında bir süreden beri bağlantılı bulunmaktadır. Bir yıldan az süreden beri kuruluşlarla bağlantı içinde olan kadınların oranı yüzde 15 civarındadır. Yapılan analizlere göre, kadın kuruluşlarında kuruculuk yapan ya da kuruluşunda önemli rol oynayan kadınların, kuruluşlarıyla uzun süreden beri bağlantılı

olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan korelasyon analizine göre, kadınların kuruluşlarda yer alma biçimiyle yer alma süresi arasında güçlü ve anlamlı pozitif bir ilişki ($r=.431$) bulunmaktadır (Ek: 2). Kurumla ilişkisi, kurumun ürettiği hizmetlerden yararlanma biçiminde olan kadınlar, diğerlerine göre daha kısa süreli olarak kurumlarıyla bağlantılıdır.

Şekil 7.1: Kadınların Kendi Kuruluşlarına Üyelik Süreleri

Kaynak: TÜİK, Kadın İş Girişimi Araştırması, 2016

.....

(SONUÇ İÇİN ÖRNEK)

SONUÇ

Bu çalışma, önceki bölümlerde ayrıntılı biçimde ortaya konduğu gibi kadın sivil toplum örgütlerinin yerel demokrasinin gelişmesinde rolünü incelemek üzere kadın kuruluşlarının yerel karar mekanizmalarına katılımını araştırmıştır. Kadın kuruluşlarının katılıma ilişkin performansları ana hatlarıyla üç noktada incelenmiştir: Yerel düzeydeki karar mekanizmalarına katılım, siyasete katılım ve toplumsal duyarlılık alanındaki faaliyetlere katılım. Yerel düzeydeki katılım, yerel yönetim birimleri (belediyeler, valilikler, kaymakamlıklar, il özel idareleri, kent konseyleri, belediye meclisleri, toplum merkezleri, merkezi idarenin taşradaki birimleri vs.); siyasete katılım konusu ise siyasal partiler üzerinden incelenmiştir. Kadın kuruluşlarının toplumsal duyarlılığa ilişkin performansları da eğitim, sağlık, çevre, yoksulluk, aile içi şiddet ve kültürel-sanatsal etkinlikler üzerinden araştırma konusu edilmiştir.

Araştırmada kadın kuruluşları tarafından yapılan yayınların analizi, yöneticileriyle derinlemesine mülakatlar, odak grup çalışmaları ve kadın örgütlerine üye olan ya da faaliyetlerinden yararlanan kadınlar üzerinde yüz yüze mülakata dayalı olarak gerçekleştirilen anket olmak üzere nitel ve nicel araştırma tekniklerinden oluşan karma bir yöntem kullanılmıştır. Araştırma, Türkiye'deki farklı bölgeleri temsil kabiliyeti bulunan yedi ilden toplam 67 kuruluş üzerinde gerçekleştirilmiştir.

.....

Araştırma bulgularından hareketle, kadın kuruluşlarının, belediyelerle gelişmiş bir ilişki ve işbirliği içinde olmadıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Kadın kuruluşlarının, büyükşehir belediyeleriyle projelere dayalı uzun vadeli işbirlikleri geliştiremedikleri anlaşılmaktadır. Büyükşehir belediyeleriyle ilişkilerin, bazı illerde büyük şehir belediyelerinin kadın kuruluşlarının bazı çalışmalarını desteklemekle sınırlı kaldığı gözlemlenmektedir. Kadın kuruluşlarının ilçe belediyeleriyle nispeten biraz daha gelişmiş bir ilişki içinde oldukları anlaşılmaktadır. İncelenen kuruluşların merkezlerinin ilçelere dağılmış olmasının sağladığı ulaşılabilirlik imkânından dolayı, ilçe belediyeleriyle işbirliğinin büyükşehir belediyelerine göre biraz daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak araştırma bulguları, ilçe belediyeleriyle de projeye dayalı uzun

vadeli ve sürdürülebilir nitelikte yapılan işbirliğinin oldukça düşük oranda olduğunu göstermektedir. Bu durum araştırmaya dahil edilen yedi il için de geçerlidir.

.....

KAYNAKÇA

- Açık, Necla. “Ulusal Mücadele, Kadın Mitosu ve Kadınların Harekete Geçirilmesi”, *90’larda Türkiye’de Feminizm*, der. Aksu Bora ve Asena Güldal. İstanbul: İletişim, 2002.
- Adıgüzel, Fatoş. *Mülakat*, Nurhayat Kızıllan. Diyarbakır, 4 Temmuz, 2010.
- Akçar, Şengül. “Uçan Süpürge”. [http:// www.ucansupurge.org/ index.php? option=com_ content task=view&id=807&Itemid=76](http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=807&Itemid=76) [17.11.2010].
- Alkan, Ayten. *Belediye Kadınlara da Hizmet Eder: Kadın Dostu Belediye Hizmetleri*, İstanbul: Ka-Der, T.Y.
- Almond, Gabriel A. & Sidney Verba. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press, 1963.
- Amargi. *Danışma Merkezleri ve Kadın Sığınakları*. İstanbul: Amargi, 2005.
- Arat, Yeşim. “From Emancipation to Liberation: The Changing Role of Women in Turkey’s Public Realm”. *Journal of International Affairs*. Vol 54, No.1 (2000), 15-37.
- , *Political Islam in Turkey and Women’s Organizations*, İstanbul: TESEV, 1999.
- Arıkboğat, Erbay. “Türk Yerel Yönetim Sisteminde Reform ve Yeni Kamu Yönetimi”, *Kamu Yönetimi Yazıları*, Der. Bilal Eryılmaz, Musa Eken ve Mustafa L. Şen. Ankara: Nobel, 2007.
- KEDV. *Erken Çocuklukta Farklılıklara Saygı Eğitimi*. İstanbul: Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı Yayınları, 2006.
- Walzer, Michael. “The Civil Society Argument”, *Dimensions of Radical Democracy: Pluralizm, Citizenship, Community*, ed. Chantal Moufee, London: Verso, 1992, 34-53.
- White, Gordon. “Civil Society, Democratization and Development (I): Clearing the Analytical Ground”. *Democratization*. Vo. 1, No. 3 (Autumn 1994), 23-40.

World Bank. *Decentralization and Local Democracy in the World: 2008 First Global Report*. USA: A Co-Publicaton of the World Bank and United Cities and Local Governments, 2009.

Yıldırım, Selahattin. *Local Government and Democracy*. İstanbul: IULA-EMME, 1993.

Zakaria, Fareed. *Özgürlüğün Geleceği: Yurtta ve Dünyada İlliberal Demokrasi*. Çev. H. Serkan Akıllı ve Meral Öztoprak Sağır. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2009.

.....

(EK İÇİN ÖRNEK)

EK 1

KADIN HAKLARI YÖNÜNDE YAPILAN REFORMLAR

1843 Tıbbiye mektebi bünyesinde kadınlar ebelik eğitimi almaya başladı.

1847 Kız ve erkek çocuklara eşit miras hakkı tanıyan İrade-i Seniye yayımlandı.

1856 Köle ve cariye alınıp satılması yasaklandı.

1858 Arazi Kanunnamesinde mirasın kız ve erkekler arasında eşit olarak paylaştırılacağı hükmü yer aldı. Böylece kadınlar ilk kez miras yoluyla mülkiyet hakkını kazandı.

1858 Kız Rüştiyeleri açıldı.

1869 Kadınlar için ilk sürekli yayın olarak nitelenen (haftalık) Terakk-i Muhadderat dergisi yayımlandı.

1869 Kızların eğitimine ilk kez yasal zorunluluk getiren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi yayımlandı.

1870 Kız öğretmen okulu Dar-ül Muallimat açıldı.

1871 Mecelle'nin (Osmanlı Medeni Kanunu) uygulanması için çıkarılan Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile; evlilik sözleşmesinin resmi memur önünde yapılması, evlenme yaşının erkeklerde 18, kadınlarda 17 olması, zorla evlendirmelerin geçersiz sayılması düzenlendi.

1876 Kanun-i Esasi (ilk Anayasa) kabul edilerek temel haklar düzenlendi. Kız ve erkekler için ilköğretim zorunlu hale getirildi.

1897 Kadınlar ücretli işçi olarak çalışmaya başladı.

1913 Kadınlar ilk kez devlet memuru olarak çalışmaya başladı.

1914 İnas Darülfünunu adı altında kızlar için bir yüksek öğretim kurumu açıldı.

1921 Darülfünunda karma öğretime geçildi.

1922 Yedi kız öğrenci Tıp Fakültesine kayıt yaptırarak eğitime başladı.

.....

(ÖZGEÇMİŞ İÇİN ÖRNEK)

ÖZGEÇMİŞ

Ayşe Bulut

A. EĞİTİM

Doktora: İZÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, 2017, İstanbul

Yüksek Lisans: İZÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, 2013, İstanbul

Lisans: Boğaziçi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, 2011, İstanbul

B. AKADEMİK DENEYİM

Araştırma Görevlisi, İZÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Eylül 2014 tarihinden beri

C. İLGİ ALANLARI

.....

D. YAYINLARI

.....